

V. MUUT TOIMET

- Pk-yritykset (sijoitusrahastot, vakuudet, PKT-säätiö)
- Asuntotuotannon lisääminen (valtion tukema tuotanto 20 000:een v. 1995-6)
- Kulkuväylä- ja tieliikenneinvestointien lisääminen 1 mrd. mk:lla 1995-8
- Tutkimusrahoitus 2,7%:iin bkt:sta v. 1997
- Ammatillisen koulutuksen kehittäminen työryhmään
- Klustereiden ja verkostotalouden kehittäminen (KTM)
- Kansallisen tuottavuusohjelman jatkorahoitus
- Paikallisen aloitteellisuuden ja omaehtoisen työllistymisen tukeminen
- Vuotuinen työllisyyskehityksen arviointi valtioneuvoston toimesta; eri hallinnonalojen työllistämisvastuu

OHJELMAN VASTAANOTTO

- Ohjelma on kokonaisuus.
- Poliittinen tilanne vaalien alla on kuitenkin sellainen, että hallituksella on houkutus irrottaa siitä osasia, joita yritetään toteuttaa heti.
- Esimerkiksi valtion menoja koskeva puitelaki on tältä kannalta hankala. Hallitus voi sen avulla yrittää asettaa opposition selkää seinää vasten.
- Toisaalta ehdotukset voivat tarjota seuraavalle hallitukselle selkänöjan välttämättömien säästöjen toteuttamisessa.
- Voisivatko sosialidemokraatit ottaa aloitteen käsiinsä? Ohjelma kiinnittää huomion työttömyyteen, josta hallitus ei ole piitannut. Sen laskelmat osoittavat myös, millaisiin valtiontaloudellisiin vaikeuksiin hallitus on laman myötä ajautunut.
- Säästötoimet ovat nyt välttämättömiä. Mutta ne on tehtävä sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Tähän tarvitaan hallituksen vaihdos.
- Arvio tarvittavista rakenteellisista säästöistä on lähellä muita viime aikoina esitettyjä arvioita. Jos kasvu jää hitaammaksi, säästötarpeet kasvavat, mutta ohjelman puitteissa olisi perusteltua tinkiä tällöin ehdotetuista veronkevennyksistä.
- Yksityiskohtaiset, eri meno-ohjelmiin puuttuvat lait ovat puitelakia vakuuttavampi keino valtiontalouden vakauttamisen kannalta. Niiden puitteissa voidaan suorittaa myös säästökohteiden priorisointi (jota työryhmä ei ole tehnyt).
- Kokonaismenoja koskeva puitelaki on toisarvoinen ja siihen liittyy riskejä. Näitä vähentää kuitenkin se, että laki koskisi ehdotuksen mukaan vain valtion "päätösperäisiä menoja". Työttömyyden aiheuttamat menot (ja, tulkinnasta riippuen, mahdollisesti myös korkomenot) jäisivät sen ulkopuolelle. Jos siis kasvu jäisi heikommaksi kuin työryhmä arvioi, työttömyysmenot kasvaisivat lain säätelemien kehysten ulkopuolella.

PM

SDP:n puoluehallituksen kokouksesta 29.9.1994

Poliittinen tilanne

Puoluehallitus keskusteli tasavallan presidentin asettaman työllisyystyöryhmän jäsen Jukka Pekkarisen alustuksen pohjalta työryhmän raportissa esille nousevista kysymyksistä. Raportti julkistetaan 30.9.1994.

Päätöksiä

Puoluehallitus nimesi SDP:n edustajiksi lehdistötukea käsittelevään lautakuntaan edelleen Harri Roihankorven ja Anna-Liisa Sirjamon.

Tiedoksi

Seuraava puoluehallituksen kokous pidetään 13.10.1994 alkaen klo 9.00.

MJJ

Liite Piirikokoukset syksyllä 1994

(Vm/1)

TIEDOKSI

TALOUSINFO 7/1994**Lisäbudjettitarpeista ja vuoden 1995 menojen puristamisesta raameihin**

Monet edustajat ja kansalaiset ovat kyselleet viime viikkoisen A-studion keskustelun jälkeen selvitystä arvioon viiden miljardin markan lisäbudjettitarpeesta.

Tässä vaiheessa on täydet perusteet arvioida, että lisäbudjettien avulla kasvatetaan ensi vuoden menoja 4 - 5 miljardilla markalla, mutta tilanne voi toki muuttua talouskasvun muutoksen tai tämän vuoden III lisäbudjetin (annetaan eduskunnalle lähiviikon aikana) sisällön seurauksena. III lisäbudjetin sisältöä emme vielä tarkoin tiedä.

Yleensä lukujen esittämisessä kannattaa olla erittäin varovainen, kun kyseessä on joka tapauksessa arviot. Opposition on mahdotonta tietää kaikkia lisämenotarpeita näin varhaisessa vaiheessa, eikä niitä tiedä hallitukseen kuin osittain. Lisäbudjettien määrään ja suuruuteen vaikuttaa mm. talouskasvun voimakkuus ja muutokset työllisyydessä. Ensi vuoden osalta tilanne on hieman eri kuin vuosina 1991-94. Valta ja vallankäyttäjät vaihtunevat kesken vuotta.

Viime vuosina olemme aina olleet oikeassa väittäessämme, etteivät hallituksen budjettiesitykset pidä ja lisäbudjetteja tarvitaan. Porvari-hallitus on antanut ennätysmäärän lisäbudjetteja. Vuosina 1991-94 on annettu 13 lisäbudjettia ja yksi tulee vielä lähiviikkoina. Valtion menoja on lisätty lisäbudjeteilla lähes 60 miljardilla markalla, kun myös vuoden 1994 III lisäbudjetti otetaan huomioon.

Seuraavana käydään läpi niitä lisäbudjettisiirtoja tai lisäbudjettitarpeita, joita tällä hetkellä on tiedossa. Budjetin eduskuntakäsittelyn aikana paljastuu tarkemmin, millaisia alimitoituksia on budjetin menopuolella tai millaisia ylimitoituksia budjetin tulopuolella. Eduskuntakäsittelyssä kannattaakin kiinnittää huomiota budjetoitujen määrärahojen riittävyys.

1. Ensi vuodelle alunperin tarkoitettuja menoja on siirretty tämän vuoden III lisäbudjettiin (annettaneen eduskunnalle lähiviikkoina) noin 1,5 miljardia markkaa. Nämä rahat on budjetoitu III lisätalousarvioon kertomatta, että nämä rahat alunperin piti budjetoida vuoden 1995 varsinaiseen budjettiin. Tällä tavoin pienennettiin vuoden 1995 varsinaisen budjetin menoja 1,5 miljardilla markalla. Samanlaisia menettelyä hallitus käytti myös viime vuonna.

2. Lisäbudjettitarpeita syntyy myös työttömyysturvamenoista. Budjetin työttömyysaste-arvio on 16,5 % eli varsin alhainen tämän vuoden työttömyyteen nähden (18,5-19,0). Jos ensi vuoden työttömyysaste on 1,0 %-yksikköä korkeampi kuin mitä hallitus arvioi, budjettivaje tulee olemaan 2,0 miljardia markkaa suuremmaksi eli lisärahaa tarvitaan 2,0 miljardia markkaa.

3. Maatalouden osalta saattaa tulla lisärahatarpeita, mutta tässä asiantuntijoiden arviot poikkeavat. Vuoden alussa saattaa syntyä tilanne, jossa hallitus hoitaa viljelijöille lisää rahaa tältä vuodelta jäävän tuotannon viemiseen. Kyse on sen viljan viennistä, jota tänä vuonna ei ehditä/pystytä viemään ja jota EU ei ota markkinoitavaksi. Maatalouden osalta tilanne on siten epävarma vielä tällä hetkellä.

Viime vuosien kokemuksella voi sanoa, että lisäbudjeteilla on jouduttu paikkaamaan maatalouden rahan tarpeita ja onpa kevennyksiä tullut veroihin ja maksuihin kesken vuotta (esim. tänä vuonna poistettiin lannoitevero kesäkuussa ja suurilta kana- ja sikatalousyrittäjiltä markkinointimaksut)

4. Vuoden 1995 budjetti voi pettää myös joidenkin verotuloarvioiden osalta. Arvioiden tarkkuus selviää eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Budjettiriihen jälkeen ihmeteltiin yleisesti sitä, miten hallitus onnistui pääsemään budjettiraameihin ilman uusia merkittäviä säästöjä. Heinä-elokuussahan peloteltiin mm. lapsilisien leikkaamisella ja jopa 3-4 miljardin kuntien valtionosuuksien lisäleikkauksilla. Hallitus keplotteli budjettiraameihin käyttämällä eräitä teknisluonteisia temppuja, joilla voidaan kertaluonteisesti alentaa valtion menoja, mutta jotka eivät pysyvästi pienennä valtion menoja. Hallitus selviytyi vuoden 1995 budjettiraameihin vuoden III lisäbudjettiin tehdyn menosiirron lisäksi mm. seuraavien järjestelyjen avulla:

1. Hallitus päätti yhdistää kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastot. Kansaneläkerahaston tappio päätettiin korvata sairausvakuutusrahaston ylijäämällä. Näin budjetista voitiin poistaa kansaneläkerahaston tappioiden korvaamiseen tarvittava määräraha. Tämä kertaluonteinen temppu alentaa budjetin menoja 850 miljoonalla markalla.

2. Vakuusrahastolle alunperin budjetoitua määrärahaa vähennettiin tuntuvasti budjettiriihessä. Vakuusrahasto joutuu kattamaan puuttuvan rahatarpeen myymällä aiottua nopeammin pankeilta haltuunsa saamaa omaisuutta. Vakuusrahastolle budjetoitua määrärahaa vähennettiin 700 miljoonalla markalla.

3. Valtionosuudesta sairausvakuutuslain mukaisiin sairauspäivä- ja vanhempainrahaan luovutaan. Tarvittavat varat annetaan kansaneläkelaitokselle suoraan arvonnäkölisäverolain tuotosta. Näin alennettiin budjetin menoja 800 miljoonalla markalla ilman todellisia säästöjä.

Mainituilla toimilla sekä 1,5 mrd markan siirrolla vuoden 1994 III lisäbudjettiin hallitus selvisi noin 4 miljardin markan säästöistä. Todellista uutta säästöä on budjettiriihen jälkeen vain kuntien valtionosuuksiin tehtävä lisäleikkaus 1,1 miljardia markkaa, minkä lisäksi valtionosuuksiin ei tehdä indeksitarkistuksia (vähennystä 1,4 miljardia markkaa).

Tässä kaikki, mikä tällä hetkellä on tiedossa lisäbudjetti- ja muista temppuiluista.

Jakelu: puoluehallitus
integraatio
TR

214.

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE
Pauli Kivipensas/23.9.1994

Matkaraportti:

TIEDOKSI

Tanskan vaalit 21.9.1994

Taustaa:

Tanskan yksikamarisen parlamentin kansankäräjien (folketinget) vaalit järjestetään neljän vuoden välein. Tanskassa pääministeri määrää vaalipäivän halutesaan varsin lyhyellä varoitusajalla. Pääministeri Poul Nyrup Rasmussen (sd) ilmoitti vaaleista kolme viikkoa ja kaksi päivää ennen äänestyspäivää.

Loppuvuoden 1990 vaaleissa 8 vuotta oppositiossa olleet demarit olivat suurvoittajia 37,4 % ääniosuudellaan. Tästä huolimatta konservatiivien Poul Schluterin johdolla maahan muodostettiin keskustaoikeistolainen hallitus. Tammi-kuussa 1993 Schluterin hallitus hajosi sisäpoliittisista syistä siirtolaispolitiikkaan liittyneen tamilijupakan seurauksena. Maahan muodostettiin sosialidemokraattien ja keskustan pienpuolueiden (radikaalit, keskustademokraatit ja kristilliset) koalitiohallitus, jolla oli kansankäräjillä yhden äänen enemmistö.

Vaikka kesäkuussa järjestetyt EU-vaalit menivät demareilta odotettua huonommin kääntyivät kannatusluvut nopeasti nousuun kun maan taloutta kuvaavat mittarit osoittivat voimakasta myönteistä kehitystä, OECD kiitti Tanskaa esimerkillisestä taloudenpidosta ja hallituksen ensi vuoden budjettiesitys, joka perustuu edelleen selkeään elvytyspolitiikkaan julkistettiin. Nyrupilla oli riittävät taktiset perusteet julistaa vaalipäivä kolme päivää Ruotsin vaalien jälkeiseksi eihän Ruotsista ollut odotettavissa ainakaan mitään negatiivista signaalia.

Tanskan puolueet:

Sosialidemokraatit (Socialdemokratiet). Hallituksessa.

Radikaalit (Det Radikale Venstre); keskustalainen pienpuolue, joka on valmis pelaamaan oikeiston ja demareiden välillä. Hallituksessa.

Keskustademokraatit (Centrum-Demokraterne); seitsemänkymmentäluvulla demareista irronneiden oikeistodemareiden puolue, joka sijoittuu nyt keskustaan. Hallituksessa.

Kristilliset (Kristeligt folkeparti); uskontokunnista vapaa perhearvoja korostava keskustalainen puolue. Hallituksessa.

Sosialistinen kansanpuolue (socialistisk folkeparti); selvästi demareista vasemmalle mutta tukenut demareita tarvittaessa. Oppositiossa.

Konservatiivit (Det Konservative Folkeparti); maltillinen oikeistopuolue. Oppositiossa.

Liberaalit (Venstre); konservatiiveja oikeistolaisempi puolue. Oppositiossa.

Edistyspuolue (Fremskridtspartiet); "ääri"oikeistolainen puolue, jonka teemoina muun muassa veronkierto ja muukalaisvihamielisyys. Oppositiossa.

Yhtenäislista (Enhedsliste); EU:ta vastustavien vaaliliitto, joka oli näihin vaaleihin nostanut teemakseen myös Juutinrauman sillan vastustamisen. Jäi viime vaaleissa alle 2 prosentin äänikynnyksen eikä näin selvinnyt kansankäräjille.

Vaalienalusetelma:

Demarit ilmoittivat suoraan, että he hakevat näistä vaaleista valtakirjaa nykyiselle hallituskoalitiolle jatkaa toimintaansa. Hallituksessa olevat keskustan pienpuolueet ilmoittivat yhteistyön oikeiston kanssa olevan mahdotonta niin kauan kun enemmistö perustuisi Edistyspuolueen tukeen. Oppositiossa oleva Sosialistinen kansanpuolue ja kansankäräjille pyrkivä Yhtenäislista ilmoittivat Nyrupin olevan heidän pääministerisuosikkinsa.

Oikeistoon jäi näin kolme puoluetta Konservatiivit, Liberaalit ja Edistyspuolue, joiden tuli saada vaalissa kansankäräjien vaalissa enemmistö, jotta ne pääsisivät yhdessä muodostamaan hallituksen.

Vaalikeskusteluissa painotettiin sisäpoliittisia teemoja. EU:sta ei puhuneet juuri muut kuin Yhtenäislistan ehdokkaat (aihe oli kyllä aika loppuunkaluttu kahden viime vuoden aikana, jolloin tanskalaiset ovat saaneet äänestää EU:sta kolme kertaa). Demarit painottivat, että porvarihallitusten viimeiset seitsämän vuotta olivat olleet Tanskalle taloudellista laskukautta. Demarijohtoisen hallituksen valtaantulon jälkeen talous on kääntynyt nousu-uralle.

Demareilla oli pitkä lista jo tehtyjä ja tulossa olevia parannuksia; taloudellisen nousun kautta syntyvät uudet työpaikat vähentävät työttömyyttä, kotiapupalveluja parannetaan, lisää uudenaikaisia vanhustentaloja ja hoitokoteja rakennetaan, sairaaloissa hoidetaan entistä enemmän potilaita, koulutuspaikkoja lisätään, lastenhoitopalvelut pyritään tarjoamaan kaikille halukkaille, tehdään tärkeitä ympäristönsuojelullisia parannuksia, elämänlaatua parannetaan uusilla lomamasäännöksillä jne.

Porvariblokki painotti ennenkaikkea valtiontalouden hoitoa, valtionvelan vähentämistä ja demareiden elvytyspolitiikan uhkaa orastavalle nousukaudelle. Demarijohtoinen hallitus merkitsisi myös holhoususta yksilöllisyyden sijaan.

Poliittisten teemojen lisäksi vaalikamppailu oli kolmen pääministerikandidaatin Nyrup Rasmussenin, Hans Engellin (kons.) ja Uffe Ellemann-Jensenin (Venstre) kisa. Mielipidetiedusteluissa useimmat tanskalaiset asettivat Nyrupin ykköseksi. Engell oli yhtä selvä kakkonen ennen myös NATO:n pääsihteerikandidaatiksi nostettua Elleman-Jenseniä.

Vaalin tulos:

ääniosuudet (%)	1990	1994	muutos
Sosialidemokraatit	37,4	34,6	- 2,8
Radikaalit	3,5	4,6	+ 1,1
Keskustademokraatit	5,1	2,8	- 2,3
Kristilliset	2,3	1,8	- 0,5
Sosialistinen kansanpuolue	8,3	7,3	- 1,0
Yhtenäislista	1,7	3,1	+ 1,4
Konservatiivit	16,0	15,0	- 1,0
Liberaalit	15,8	23,3	+ 7,5
Edistyspuolue	6,4	6,4	+ 0
Muut	3,5	1,0	- 2,5

paikkajako	1990	1994	muutos
Sosialidemokraatit	69	62	- 7
Radikaalit	7	8	+ 1
Keskustademokraatit	9	5	- 4
Kristilliset	4	-	- 4
Sosialistinen kansanpuolue	15	13	- 2
Yhtenäislista	-	6	+ 6
Konservatiivit	30	27	- 3
Liberaalit	29	42	+ 13
Edistyspuolue	12	11	- 1
Muut	-	1	+ 1
Färsaaret	2	2	
Grönlanti	2	2	
Yhteensä		179	

Aurinkoinen lämmin syyspäivä edesauttoi äänestysprosentin nousua 86,7 % (1990: 82,8%).

Tulospohdintoja:

Hallitusrintama menetti siis 14 paikkaa kansankäräjillä ja samalla enemmistön-
sä. Vaikka porvaririntama voitti 9 paikkaa, se ei kuitenkaan saanut tarvitse-
maansa enemmistöä hallituksen muodostamiseen. Vaalituloksen perusteella on
hyvin todennäköistä, että Poul Nyrup Rasmussen muodostaa sosialidemokraat-
tien, radikaalien ja keskustademokraattien koalitionhallituksen, joka joutuu kan-
sankäräjillä hakemaan tukea ensisijaisesti vasemmalta eli Sosialistiselta kansan-
puolueelta ja Yhtenäislistalta.

Heti vaali-iltana konservatiivien puheenjohtaja Hans Engell ilmoitti puolueensa
olevan valmis tukemaan Nyrupin hallitusta esimerkiksi talouspoliittisissa kysy-
myksissä, jottei hallitus joutuisi hakemaan liian vasemmistolaista kompromissia
vasemmisto-opposition kanssa. Liberaalien Uffe Ellemann-Jensen uhitteli vaali-
tuloksen merkitsevän vaikeuksia Nyrupin hallitukselle etenkin kun EU-asioissa
tukea on vaikea löytää vasemmisto-oppositiosta. Oikeistoblokin äärilaidan Edis-
tyspuolueen Pia Kjaersgaard valitti, että puolue joutui blokkikumppaniensa
vaatimuksesta käymään liiaan siistin vaalikamppailun.

Vasemmisto-oppositiossa tapahtui todennäköisesti EU-vastustajien äänisiirty-
mää Sosialistisesta kansanpuolueesta Yhtenäislistalle siirtyihän Sosialistinen
kansanpuolue Tanskan Maastricht-äänestysten välillä EI-puolelta KYLLÄ-puolel-
le. Yhtenäislista on tiukasti ajanut EU:n vastaista linjaa.

Hallitusrintamasta Kristilliset jäivät alle kahden prosentin äänikynnyksen ja
menettivät siten edustuksensa kansankäräjillä. Tästä eivät muut tuntuneet illan
kommenteissa olevan pahoillaan. Keskustademokraatit olivat selkeästi tappios-
ta huolimatta tyytyväisiä. Olihan galluppien ennustama putoaminen kansankärä-
jiltä onnistuttu torjumaan viime hetken vedolla, jossa puolueen perustajan Er-
hard Jakobsenin tytär teollisuusministeri Mimi Jakobsen otti puolueen ja vaali-
kamppailun vetääkseen. Radikaalit olivat hallitusrintaman ainoa puolue, joka
onnistui lisäämään kannatustaan. Lisäpaikka ei poistanut täysin haikeutta, joka
oli jäänyt edellisvaalien neljän paikan menetyksestä. Selitykseksi tarjottiin, ettei
puolueen radikaalisuus näy riittävästi demarijohtoisessa hallituksessa.

Puolueiden ulkopuolelta kansankäräjille valittiin vapaalta valitsijalistalta 23 000
äänellä Jacob Haugaard Århusista. Hänen vaalilupauksiaan olivat mm. lyhyem-
mät jonot kauppojen kassoilla, nuoria miehiä yksinäisille äideille, pölynimuripus-
sien harmonisointi jne. Kansankäräjillä Haugaard tukenee Liberaalien ryhmää.

Socialidemokraattien vaalijuhla Christiansborgin linnan maakäräjäsaliissa ei
missään vaiheessa nouse riehakkaaksi. Vaikka kaikki osasivat odottaa kannat-
uksen laskua edellisistä oppositiokauden kannatusluvuista ja vaikka vaalitulos
on jonkin verran galluppien lupaamaa parempi tunnelma nousee vasta kun pää-
ministerin paikkansa varmistanut Poul Nyrup Rasmussen saapuu saliin. Voiton
laulun jälkeen Nyrup piti lyhyen puheen, jossa hän kiitti puolueväkeä vaalityöstä

ja hyvästä tuloksesta. Hallituksen muodostamisen ja hallitusohjelman valmistelun hän sanoi tapahtuvan nopealla aikataululla. Tämän jälkeen hän kiersi salissa onniteltavana. Ensimmäisenä häntä onnitteli selvästi helpottuneen näköinen LO-johtaja Finn Thorgrimsson, joka vaalikamppailun aikana oli joutunut oikeiston syytöksien kohteeksi; ay-liikkeen väitettiin liiaksi tukeneen demareita. Hetkeä myöhemmin minulla oli tilaisuus lyhyeen keskusteluun Poul Nyrup Rasmussenin kanssa. Onnittelin häntä ja demareita vaalituloksen johdosta. Hän kiitti puolueidemme välisestä yhteistyöstä ja toivoi yhteistyön niin puolueidemme kuin maidemmekin välillä jatkuvan hyvänä ja toivon mukaan kehittyvän Suomen EU-jäsenyyden myötä.

Vaalivalvojaisten suosikkipuheenaihe numero kaksi oli EU-komissaarin valinta. Selvänä suosikkina pidetty maatalous- ja kalastusministeri Björn Westh on illan huhujen mukaan saamassa kovan luokan kilpailijan ympäristöministeri Svend Aukenista. Myös Suomen tulevan EU-komissaarin nimeä tivattiin minulta useaan otteeseen. Asiassa oli kuitenkin helppo olla tietämätön ja esittää vain toive EU-jäsenyyden toteutumisesta.

215,

**EUROOPAN PARLAMENTIN PUHEMIES
TRI KLAUS HÄNSCH**

PUHE

**PAREMPI VAIHTOEHTO - EUROOPPALAINEN SUOMI ry:n
KANSALAIJUHLASSA**

**24. SYYSKUUTA 1994
TAMPEREELLA**

Julkaistavissa 24.9.1994 klo 14.00

Verrattava puhuttuun tekstiin

Herra Tasavallan Presidentti,
hyvät naiset ja herrat

Puhun tänään paitsi Euroopan parlamentin puheenjohtajan ominaisuudessa, myös yhtenä eurooppalaisena toisille eurooppalaisille Suomessa.

Unioni avasi ovensa Suomelle toukokuussa, jolloin Euroopan parlamentti äänesti ylivoimaisella enemmistöllä Suomen jäsenyyden puolesta. Mutta nyt on teidän, Suomen kansan, tehtävänä kulkea tuosta avoimesta ovesta sisään - tai jäädä sen ulkopuolelle. Se valinta, jonka teette kansanäänestyksellänne, on teidän, yksinomaan teidän.

Me Euroopan parlamentissa uskomme, että Suomen edustamat hyvät ominaisuudet - järkkymätön sitoutuminen demokratiaan ja ihmisoikeuksiin, avoimuus, kansainvälisyys ja henkilökohtaisempina piirteinä suomalaisten sitkeys ja rohkeus, sekä lopuksi, muttei suinkaan vähäisimpänä, uskonne tekoihin eikä sanoihin - vaikuttaisivat hyvin myönteisesti Euroopan unionissa.

* * *

Kylmän sodan päättyminen, kommunismin romahtaminen ja maanosamme idän ja lännen välisen sotilaallisen vastakkainasettelun häviäminen viitoittivat tietä syvemmän ja laajemman unionin rakentamiselle. Kaikkien nykyisen unionin maiden kansojen on itse asiassa määriteltävä Euroopan yhtenäisyydelle uudet rajat.

Se, että Suomi haki unionin jäsenyyttä, heijastaa uutta kansainvälistä tilannetta. Jäsenyyden hakeminen on seurausta Euroopassa vuoden 1989 jälkeen tapahtuneista muuttavista muutoksista.

Vuonna 1996 unionin jäsenvaltioiden hallitukset neuvottelevat uusista perustamis- sopimuksen muutoksista unionin vahvistamiseksi ja sen demokratian lisäämiseksi. Näiden muutosten valmistelu aloitetaan jo ensi vuonna. Jos Suomi liittyy unioniin nyt, se osallistuu täysimääräisesti näiden päätösten tekemiseen ja on osaltaan muotoilemassa Euroopan tulevaisuutta täysivaltaisena kumppanina.

* * *

Unionimme on muututtava demokraattisemmaksi ja avoimemmaksi. Mutta olkaamme rehellisiä: Euroopan unioni - vaikka sillä onkin puutteensa - ei ole mikään salaseura. Tieto kulkee Brysselissä vapaammin kuin monissa jäsenvaltioissa. Ja meillä on myös demokraattista valvontaa kansallisten parlamenttien ja Euroopan parlamentin kautta. Sitä voidaan tietenkin parantaa. Me käännyimme teidän - Suomen kansan - puoleen, jotta auttaisitte tekemään demokratiastamme paremmin toimivan.

Kuten Willy Brandt kerran lausui Euroopan parlamentille:

"Euroopan tulevaisuus on aivan liian tärkeä jätettäväksi diplomaattien ja virkamiesten käsiin".

Olen syvästi vakuuttunut siitä, että vain demokraattinen Euroopan unioni, joka saa taakseen sen kansalaisten täysimittaisen tuen ja sitoutumisen, voi menestyä.

Tuon teille saman viestin, jonka olen vienyt Euroopan unionin nykyisten jäsenvaltioiden kansalaisille:

Aikamme ja tulevien sukupolvien haasteet voidaan parhaiten kohdata tekemällä yhteistyötä, jossa jokainen hyötyy toisten eduista ja kokemuksista. Rauhan ja turvallisuuden takaaminen Euroopassa ja koko maailmassa, työttömyyden, rasismien, kansainvälisen rikollisuuden vastaiset toimet sekä ympäristönsuojelu ovat kiistatta asioita, joissa kansalliset ratkaisut eivät voi yksinään toimia.

Kuudessatoista maassamme on nyt yli 20 miljoonaa kansalaista ilman työtä. On täysin selvää, ettei yksikään Euroopan maa yksin pysty luomaan tarpeeksi työpaikkoja joukkotyöttömyyden poistamiseksi, ettei yksikään maa yksin pysty houkuttelemaan tarpeeksi ulkomaisia investointeja, ettei yksikään maa yksin pysty hankkimaan tarpeeksi uusia markkina-alueita uusilla, innovatiivisilla tuotteillaan eikä yksikään maa yksin pysty takaamaan riittävää koulutusta ja työmahdollisuuksia nuorille. Mutta yhteistoimin voivat maamme luoda tarvittavat kasvun edellytykset Euroopan saamiseksi takaisin työhön.

Jotta Eurooppa saataisiin takaisin työhön, on maiden tehtävä yhteistyötä, yhdistettävä pyrkimyksensä ja kehitettävä yhteisiä hankkeita.

Kansalliset ja paikalliset toimet ja ponnistelut ympäristön suojelemiseksi ovat tärkeitä. Mutta ne eivät riitä.

Saastunut ilma ja pilaantunut vesi eivät kunnioita valtioiden rajoja. Näiden uhkatekijöiden edessä maittemme on toimittava yhdessä. Tämä tarkoittaa yhteistoimintaa eurooppalaisella, kansallisella ja alueellisella tasolla.

Uuden teknologian haasteet ja yhä kiivaampi kansainvälinen taloudellinen kilpailu - ei siis Euroopan unionin jäsenyys - saavat aikaan perinpohjaisia yhteiskunnallisia muutoksia ja suoranaisesti uhkaavat sitä, mitä kussakin maassa ja kullakin seudulla on omaleimaista. Euroopan yhtenäisyys on parhain tapa suojata Euroopan yhteiskunnan rikkautta ja monimuotoisuutta meihin Amerikasta ja Kaakkois-Aasiasta kohdistuvilta taloudellisten haasteiden paineilta.

Unioni ei uhkaa minkään maan omaleimaista kansallista identiteettiä tai elämäntapaa.

Mutta Euroopalla kokonaisuudessaan on suojeltavana sen oma elämäntapa, johon kuuluu ainutlaatuinen tasapaino vapauden ja vastuun sekä vapaiden markkinoiden ja sosiaalisten ja ympäristövaatimusten korkean tason välillä, ja meillä on tärkeä panos annettavana maailmanrauhan ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Jokaisella maalla on oma elämäntapansa ja sen oma erikoislaatuinen osuutensa annettavana Euroopalle. Monien jäsenyyksivuosien tuomalla kokemuksella en voi sanoa, että ranskalaiset olisivat vähemmän ranskalaisia tai edes saksalaiset vähemmän saksalaisia. Kaikki kansat ovat säilyttäneet oman identiteettinsä ja kulttuuriperinteensä. Suomikin olisi edelleen Suomi.

Euroopasta on olemassa monia myyttejä. En yritä osoittaa muiden sanomia vääriksi, vaan olen täällä puhumassa siitä, mistä itse tiedän. Eurooppa ei päästä aborttia koskevasta laista. Eurooppa ei kiellä metsästystä ja kalastusta. Eurooppa ei laillista armomurhia. Eläkkeet ja sosiaaliturva ovat kansallisessa valvonnassa ja jäävät sen alaisiksi. Nämä asiat kuuluvat jäsenvaltioille eivätkä Brysselille. Kukaan ei ole koskaan muuta esittänyt.

Naisten oikeudet kuuluvat kiinteänä osana yhteiskunnallista tasa-arvoa koskevaan säännöstöön. Tämä on osoitettava myös tuomalla naisia yhteiskunnan ja politiikan vaikutusvaltaisille paikoille. Suomen eduskunnasta 40 % on naisia. Tämä toimii kannustimena Euroopan parlamentille. Euroopan parlamentin sosialidemokraattisessa ryhmässä, johon itse kuulun, 60 % johtohenkilöistä on naisia. Oman toimiston neuvonantajista on puolet naisia. Tasa-arvoiset mahdollisuudet muodostavat nyt Euroopan yhteisön oikeuden kulmakiven. Jäsenyys ei vaarantaisi sosiaaliturvaanne eikä naisten asemaa.

Euroopan unionin on keskitettävä ponnistuksensa asioihin, joissa se voi toimia yksittäisiä jäsenvaltioita tehokkaammin. Yksikään hallitus, yksikään valitsijakunta tai kansanedustuslaitos ei halua liiallista keskittämistä Euroopan unionissa. Jos osallistutte tähän kehityskulkuun, jos olette unionissa, voitte auttaa meitä varmistamaan, että saavutamme oikean tasapainon unionin, jäsenvaltioiden ja alueiden välillä.

* * *

Tämän päivän keskinäinen riippuvuus ja huomisen yhdentyminen tarkoittavat sitä, että jokainen maa hyötyy kaikkien menestyksestä. Tätä yksinkertaista periaatetta noudattamalla Euroopan unioni on onnistunut kehittämään jäsenten kykyä, erikseen ja yhdessä, vaikuttaa taloudelliseen ja poliittiseen kehitykseen unionissamme ja maailmanlaajuisesti.

Nyky maailman uudet ja joskus kovatkin tosiasiat ovat muuttaneet suvereeniuden perinteistä merkitystä. Jos aiomme kohdata yhteisen tulevaisuutemme parhaalla mahdollisella tavalla, meidän on tehtävä se yhteiseurooppalaisilla toimilla.

Euroopan unioni kehittää kykyämme suojella jäsenvaltioidemme, sekä pienten että suurten, yksilöllistä identiteettiä, jotta voisimme vastata meitä kaikkia koskettaviin yleismaailmallisiin haasteisiin.

Unioni pitää erityisesti huolta siitä, että pienempien maiden erityiset edut tulevat otetuiksi huomioon. Nykyisessä unionissa kaikkien pienten maiden oikeuksia suojellaan tarkasti ja niiden mielipiteitä kuullaan.

* * *

Suomi noudattaa ja on aina noudattanut yhteisiä rauhan, demokratian, taloudellisen vapauden, oikeusvaltion ja yksilön oikeuksien kunnioittamisen arvoja. Erityisen merkittävä osuus maallanne on ollut kansainvälisissä ponnisteluissa maailmanrauhan hyväksi. Suomalaiset rauhanturvaajat vahvistavat omalta osaltaan Euroopan panosta erittäin tärkeissä rauhanturvatoimissa. Tämä kaikki on osa Pohjoismaista perinnettänne, ja kokemuksenne voitaisiin unionin jäsenyyden myötä saada meidän kaikkien käyttöön.

Helsinki, maanne pääkaupungin nimi, on ollut yli kahden vuosikymmenen ajan vertauskuvana ihmisoikeuksien kunnioitukselle, yhteistyölle ja Euroopan jakautuneisuuden poistamiselle rauhanomaisesti.

Juuri tässä hengessä äänestin sen puolesta, että Suomi liittyisi Euroopan unioniin.

Päätöksenne antaa myös merkin muille Itämeren reunavaltioille, jotka kaikki pyrkivät mahdollisimman läheisiin suhteisiin Euroopan unionin kanssa.

Jos Suomi liittyy unioniin, meillä on pian yli tuhat kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa.

Euroopan unioni allekirjoitti - laajentumissopimuksen allekirjoituspäivänä Korfulla - kumppanuussopimuksen Venäjän kanssa, eikä ollut vain sattumaa, että nämä kaksi tärkeää sopimusta kirjoitettiin rinnakkain samassa huippukokouksessa. On vertauskuvallista, että laajentumiseen liittyy uusi kumppanuussuhde naapurivaltioiden kanssa.

Euroopan unionin jäsenenä Suomella olisi edelleen erittäin tärkeä tehtävä Euroopan siltana Venäjään ja Baltian maihin.

* * *

Nyt on päätöksen aika. Älkää uskonto niitä, jotka sanovat, että Suomi saa toisen mahdollisuuden kolmen tai viiden vuoden kuluttua. Sitä ei ole. Joka tapauksessa lykkääminen merkitsisi sitä, että Euroopan tulevaisuuden avainkysymyksistä päätetään ilman Suomen kansan osallistumista.

Kaikkien näiden syiden perusteella toivon vilpittömästi, että Euroopan parlamentin puhemiehenä voin pian toivottaa Suomen kansan Euroopan unionin täysjäseneksi ja kansanedustajanne Euroopan parlamenttiin.

Valintanne lokakuussa 1994 on historiallinen tilaisuus, ja olen varma, että Suomi vapaassa äänestyksessä valtaisalla "KYLLÄ"-äänellä ottaa sen vaikutusvaltaisen paikan Euroopan kansojen keskuudessa, jonka se ansaitsee ja tarvitsee, ja takaa lapsillenne ja tuleville sukupolville vapaan, rauhanomaisen ja oikeudenmukaisen elämän.

Julkaistavissa 24.09.1994 klo 14.00

TASAVALLAN PRESIDENTTI MARTTI AHTISAARI TAMPEREELLA 24.09.1994

ITSENÄINEN SUOMI YHDENTYVÄSSÄ EUROOPASSA

Olemme valmistautumassa ratkaisemaan kansanäänestyksellä Suomen jäsenyyden Euroopan unionissa. Samaan aikaan kansainvälinen yhteisö on kuoriutumassa puolivuosisataisesta kahtiajaon järjestyksestä. Yhteistyöllä ja sovittelulla on nyt enemmän kannattajia ja mahdollisuuksia kuin koskaan aiemmin. Kansainvälisessä yhteisössä olemme saaneet kunnollisen mahdollisuuden paremman ja turvallisemman huomisen luomiseen.

Suomi on historiallisen valinnan edessä. Olemme kansakuntana nyt siinä onnellisessa asemassa, että suomalaisia ei kukaan ulkopuolinen pakota tekemään ratkaisua. Olemme toden teolla oman onnemme seppiä.

Kansanäänestystä ei maassamme ole käytetty koskaan aiemmin maamme ulkoisten suhteiden ratkaisemiseen. Neuvoa antava kansanäänestys kuvaa hyvin koko yhdentymisprosessin perusluonnetta: kysymys on vapaaehtoisesta osallistumisesta itsenäisten valtioiden yhteistyöhön.

Kysymys itsenäisyydestä on hallinnut paljolti maassamme käytyä EU-keskustelua. Suomalaisille oma maa on rakas. Sen eteen teemme herkeämättä työtä. Sen kansalaisten kaikkalainen hyvinvointi on silmäterämme. Tässä EU-asia ei meitä eroa eikä erottele.

Suomi on kansallisen olemassaolonsa aikana saanut tärkeimmät kulttuuriset ja yhteiskunnalliset vaikutteensa Pohjolasta sekä keskisestä Euroopasta. Maantieteellisen asemamme seurauksena olemme olleet myös vuorovaikutuksessa venäläisen kulttuurin kanssa.

Olemme luoneet kansallisen identiteettimme tässä kulttuurien vuorovaikutuksessa, omimmista kiinnipitäen, mutta antaen tilaa myös ulkoisille vaikutteille. Kansallinen identiteettimme istuu siten lujassa ja on vuosisataisen kehityksen tulos.

Uhka kansalliselle omaleimaisuudelle ei siten ole avautuminen muulle maailmalle, vaan ovien sulkeminen. Näin on ollut ja näin on jatkossakin.

Kansainvälisessä yhteisössä on jo vuosikausia vaikuttanut kaksi erisuuntaista kehityspiirrettä: yhdentyminen ja hajoaminen. Euroopassahan tämä on koettu kaikkein konkreettisimmin. Entinen Jugoslavia hajosi. Saksan yhdistyminen kävi mahdolliseksi, koska kylmä sota kahden erilaisen yhteiskuntajärjestelmän välillä oli päättynyt demokratian voittoon.

Oleellista on se, että suurtenkin kansojen on oman etunsa nimessä ja taloudellisen hyvinvointinsa turvaamiseksi välttämätöntä harjoittaa yhä tiiviimpää yhteistyötä.

Euroopan markkinatalousmaat ovat toisen maailmansodan jälkeen vähittäin tiivittäneet yhteistyötään rauhanomaisen kehityksen takaamiseksi ja aseman turvaamiseksi maailmanlaajuisessa kilpailussa. Euroopan unionista on muodostunut tämän prosessin veturi.

Kylmän sodan aikana Neuvostoliitto pitkään koki Euroopan yhteisön poliittisena haastajana. Presidentti Kekkonen ansioksi on laskettava se, että pääsimme vapaakauppasopimukseen Euroopan Talousyhteisön (EEC) kanssa. Kylmän sodan murtuminen muutti nopeasti myös maanosan kansainväliset suhteet. Ennen muuta syntyi uusia mahdollisuuksia tiivistää taloudellista ja poliittista yhteistyötä.

Euroopan yhteisön ja nyttemmin unionin laajentuminen on tapahtunut aalloittain: ensin 1970-luvun alussa, sitten taas 1980-luvulla. Nyt on kyse laajennuksesta, jossa unioni on saamassa selkeämmin pohjoisen ja keski-eurooppalaisen ulottuvuuden.

Euroopan unionin laajennus ei siten koskaan ole tapahtunut eikä saatujen tietojen mukaan tule nytkään tapahtumaan muulla tavoin. Meneillään olevan laajennusvaiheen jälkeen unioni laajentunee vasta seuraavan vuosituhatvuoden alussa. Jos Suomi jättää nyt tämän mahdollisuuden käyttämättä, se tarjoutuu meille seuraavan kerran näillä näkymin vasta vuosia myöhemmin.

Laajentumisesta on unionissa aina seurannut sen sisäinen uudistuminen. 1970-luvulla yhteisö tiivistä poliittista yhteistyötä, 1980-luvulla luotiin ns. yhtenäisasiakirja, joka aloitti sisämarkkinoiden luomisen. Nyt 1990-luvulla on tarkoitus tutkia talous- ja rahaliiton mahdollisuuksia ja kehittää edelleen hallitusten välistä poliittista ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä.

Laajentuessaan unioni luo siten perustaa vakaalle ja tasapainoiselle kehitykselle koko maanosassa. Laajentuva unioni on täysin keskeinen tekijä itäisen Keski-Euroopan siirtymätalouksien kehitykselle. Edesauttaessamme laajennusta välillisesti vaikutamme näiden maiden kehitykseen myönteisellä tavalla.

EU:n laajentumisessa yhdistyvät Suomen kannalta sekä taloudellisen hyvinvoinnin että turvallisuuden tavoitteet. Voimme itse kukin miettiä, mitä se merkitsisi, että Euroopan yhteisö ei olisi alkanut laajentua 1960-luvun lopulta lähtien.

Keskustelussa on paljon esitetty kysymyksiä siitä, miten käy rajojemme, mikäli meistä tulee unionin jäsen. Joudummeko väestön hallitsemattomien muuttovirtojen keskelle? Entä lisääntykö rikollisuus? Tuhoutuvatko järvenne ja järvien rannat? Kysymykset ovat ymmärrettäviä.

Yksikään maa ei kykene yksin selviytymään tämänlaatuista uusista turvallisuusuhkista. EU on näidenkin ongelmien ratkomisessa meille paras väline. Ilman EU:n kautta tapahtuvaa yhteistyötä emme ennen pitkää selviä tyydyttävästi näistä haasteista.

Euroopan unioni on - kuten olen eri yhteyksissä korostanut - nimenomaan itsenäisten valtioiden yhteistyöjärjestely, uudenlainen valtioiden yhteenliittymä. Tämä on myös kirjattu unionin perusasiakirjoihin.

Nimenomaan pienille maille unioni tarjoaa enemmän mahdollisuuksia, kuin mitä ulkopuolella pysyminen merkitsisi.

Irlanti, Portugali, Kreikka, Tanska ja Benelux-maat ovat niitä pienempiä EU-maita, joissa jäsenyyden edut on koettu haittoja oleellisesti suurem-

miksi. EU takaa parhaiten sen, etteivät pienet valtiot enää joudu suurpolitiikan jalkoihin. Ei enempää, ei vähempää.

Tapasin pari viikkoa sitten Euroopan yhdentymisen yhden merkittävimmistä puolestapuhujista, Englannin entisen pääministerin Sir Edward Heathin. Hän korosti, että nimenomaan unionin uudet jäsenmaat - ja hän viittasi Irlantiin, Välimeren maihin ja Tanskaan - ovat voineet aiempaa paremmin kehittää maaseutuaan ja maaseudun elinkeinoja unionin jäseninä. Hän kysyi, miksi ihmeessä Suomen kaltainen, maa-alaltaan suuri valtio, joka pitkälle elää metsistään, ei pääsisi hyötymään samoista eduista.

EU-jäsenyys merkitsee joka tapauksessa monella tapaa vaativaa sopeutumisprosessia koko suomalaiselle yhteiskunnalle. Kyse on kuitenkin sopeutumisesta ei niukempiin, vaan suurempiin mahdollisuuksiin. Jäsenyyden ulkopuolella meillä olisi vähemmän mahdollisuuksia käytettävissä. Tämän osoittavat kaikki keskeiset selvitykset. Muutoin emme tässä hankkeessa olisi mukana.

Vetoan kansallisen yhteisymmäryksen aikaasaamiseksi maaseudun kehittämiseen tarvittavan kansallisen sopeutumispaketin hyväksymiseksi. Tämä järjestely takaisi sen, että maaseudulla voitaisiin vihdoinkin katsoa eteenpäin luottavaisesti. Näin päättyisi ikuinen kiistely siitä, tarvitaanko tässä maassa maataloutta ja missä määrin.

GATT-ratkaisun ja kansallisten poliittisten päätösten varassa maaseudun edessä on epävarmempi tulevaisuus.

Euroopan unioniin liittyminen ja yhteistyön tiivistäminen kaltaistemme demokratioiden kesken vaatii rohkeutta, sillä tämä päätös on kauaskantoisen ja vaikutuksiltaan merkittävä. Tästä mahdollisuudesta kieltäytyminen olisi ei rohkeuden, vaan uhkarohkeuden osoitus, ja merkitsisi todellisuudessa suuren riskin ottamista. Jättäytyisimme ehdoin tahdoin Euroopan vakiintuneiden demokratioiden kehittyvän yhteistyön ulkopuolelle. Mmeidän paikkamme on siellä, missä kansat rakentavat tulevaisuuttaan vapaaehtoisuuden, lainalaisuuden ja yhdenvertaisuuden pohjalta.

Käsitykseni mukaan Pohjoismaiden panos EU:ssa antaisi unionille erityisen pohjoisen ulottuvuuden sekä takaisi sen, että unionia kehitetään niin, että se muodostuu ei byrokraatioiden, vaan kansalaisten unioniksi. Kansalaisten, joiden juuret ovat vahvasti omissa kotimaissaan, niiden kansallisessa identiteetissä.

Unioni tarjoaa meille paremman mahdollisuuden maanosamme turvallisuuden vahvistamiseen ja maailmanlaajuisten turvallisuushuolioiden hoitoon. Tässä yhdistyy maamme Eurooppa-politiikan pitkä linja. Se on tähännyt kahtiajaon päättämiseen ja yhteistyön lisäämiseen koko maanosassa.

Paljon on keskusteltu siitä, onko edessämme sotilaallinen liittoutuminen, kun unionissa vuonna 1996 ryhdytään käsittelemään hallitusten välisessä konferenssissa myös turvallisuuspolitiikan syventämistä.

Kuten olen eri yhteyksissä korostanut, Euroopan turvallisuustilannetta on jatkuvasti arvioitava uudelleen. Niin myös niitä keinoja, joilla turvallisuutta vahvistetaan. Kylmän sodan aikaiset liittokuntarakenteet - ne, mitä niistä on jäljellä - sopeutuvat parhaillaan uuteen aikaan. Meneillään

on uuden, kattavamman eurooppalaisen turvallisuusjärjestyksen vähittäisen luominen. Tässä meidän on oltava mukana vakiintuneen politiikkamme pohjalta. Siihen meillä on paljon annettavana.

Toivon, että jäljelläoleva aika ennen kansanäänestystä tarjoaisi kansalaisille yhä selkeämmän kuvan todellisista vaihtoehtoista. Luotan siihen, että suomalaiset ovat realistisia, näkevät kauas. Ymmärtävät, mikä on hyväksi isänmaalle.

Tein runsas viikko sitten maakuntamatkan Lappiin. Kauniin syysruskan keskellä maamme luonnonkauneus loisti parhaimmillaan. Lapin väestö osoitti lujaa luottamusta tulevaisuuteen. Monet toistivat sitä, että Lapin kansa on aina selviytynyt murroksista. Niin nytkin, he sanoivat.

Inarissa osui käteeni Inarin kansalaisopiston esitelehti. Osoituksena lappilaisten voimakkaasta kulttuurimielestä oli se Eino Leinon runo, joka tuohon esitteeseen oli painettu. Haluan lopettaa tämän puheeni tuolla kauniilla ja koskettavalla runolla:

"Nouse Suomeni suurena, rynnistään,
nouse vaaroilta, vaarojen alta,
nouse rannoilta järvien siintävään,
sinä sinisten toivojen valta,
luo päältäsi pienten riitojen riehu,
ja kasva ja kansojen lippuna liehu,
ja näytä, mit' täällä pienikin voi,
kun suurta se unelmoi".

217.

TIEDOKSI

TIEDOTE

Satakunnan ja Uudenkaupungin
sosialidemokraattien neuvotta-
lusta Raumalla 23.9.1994

Eduskunta luopui vuosi sitten ydinvoiman lisärakentamisesta. Satakunnas-
sa viidennen voimalan rakentamisen odotettiin tuovan työtä. Siksi edus-
kunnan ratkaisu otettiin pettyneenä vastaan.

Satakunnan sosialidemokraatit nostivat välittömästi esille maakaasun joh-
tamiseen Norjasta Ruotsin kautta Suomen länsirannikolle.

Ruotsissa sosialidemokraatit ovat ilmoittaneet valmiutensa selvittää ydin-
voiman korvaaminen maakaasulla. Satakunnan ja Gävleborgin sosialidemokraa-
tit ovat käyneet keskusteluja maakaasuputken rakentamisesta Suomen länsiran-
nikolle.

Maakaasuasia oli esillä elokunssa SDP:n maaseutupäivien yhteydessä Punka-
laitumella. Keskusteluihin osallistuneen Ruotsin eduskunnan elinkeino- ja
EU-valiokuntien jäsenen Axel Anderssonin mukaan maakaasu olisi paras vaihto-
ehto korvaamaan Ruotsissa ydinvoimasta luopumista. Edelleen todettiin, et-
tä mahdollinen kaasuputki jatkuisi Suomesta Baltiaan ja sieltä Keski-Euroop-
paan. Näin saataisiin aikaan euroopalainen kaasuverkko, joka olisi yhtey-
dessä Norjan ja Venäjän kaasukannttiin. Mikäli Suomi ja Ruotsi liittyvät Eu-
roopan Unionin jäseniksi, on kaasuputken rakennuskustannuksiin odotettavis-
sa EU:lta avustuksia ja korkotukea.

Alustavasti maakaasuputken oletetaan tulevan Gävlien seudulta Suomen länsi-
rannikolle, Uudenkaupungin seudulle. Tämän vuoksi Satakunnan sosialidemo-
kraattien piirissä päätettiin kutsua Uudenkaupungin sosialidemokraatit mu-
kaan Gävleborgin ja Satakunnan maakaasuyhteistyöhön.

Satakunnan ja Uudenkaupungin sosialidemokraattien tapaamisessa Raumalla
23.9.1994 sovittiin seuraavista toimenpiteistä:

- Esitetään SDP:n puoluehallitukselle, että maakaasukysymys pide-
tään esillä Suomen ja Ruotsin sosialidemokraattien puoluejohdon
tapaamisissa.
- Esitetään Satakuntaliitolle ja Varsinais-Suomen liitolle, että
ne laatisivat selvityksen mahdolliseen maakaasuputken tarjoamista
mahdollisuuksista Suomen länsirannikolle.
- Satakunnan ja Uudenkaupungin sosialidemokraatit jatkavat asias-
sa yhteydenpitoa Ruotsin Gävleborgin sosialidemokraattien kaut-
ta. Seuraava tapaaminen on Gävlessä keuhäälvellä 1995.

TIEDOKSI

Terveisiä Tallinnasta!

17.-18.syyskuuta oli Tallinnaan lähialueella Laulasmaalla AY-liikkeen ja demareiden ensimmäinen, yhteinen vaaliseminaari (osallistujia noin 70). Sunnuntai iltapäivällä kokoontui myös meidän Nõuandev Kogu (puoluevaltuusto). NK päätti vetäytyä hallituskoaliitiosta (NK:n päätökset ovat puoluehallitukselle neuvonantavia).

Puoluehallitus päätti sen perusteella:

- 1) vetäytyä hallituskoaliitiosta ja kutsua hallituksesta takaisin ESDP:n puheenjohtaja M.Lauristin.
- 2) aloittaa poliitisia neuvotteluja sen päätöksen toteuttamiseksi.

Perusteena olivat:

- 1) hallitus ei tukeanut jo sovittua kolmikantasopimusta työtoimisyysrahojen korottamiseksi
- 2) oikeistolaisen vaaliliiton "Isanmaan" kevät-kriisin jälkeen ei ole eduskunnassa riittävästi tukea tärkeitä sosiaalipoliittisia päätöksiä varten
- 3) "Isanmaan" halukkuus perustaa uusi poliittinen voima "Veronmaksajien Yhdistyksen" (ei aikaisemassa hallituskoaliitiossa) kanssa. Se merkitsesi jyrkkä kääntöä oikealle.

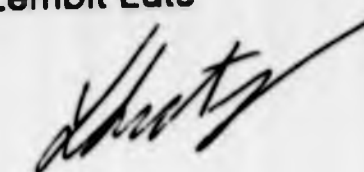
ESDP:n hallitus vaatii omassa päätöksessä myös ruplamyyntiä koskevien yksityiskohtien selvittämistä.

20.09.94 ehdotti M.Laar uudeksi sosiaaliministeriksi Toomas Vilosiusta. Presidentti vapautti M.Lauristin ja nimitti uudeksi sosiaaliministeriksi liberaalidemokratian puoluehallituksen jäsenen T.Vilosiusen.

Poliitisesti tämä päätös on kummallinen koska liberaalit olivat jo aikaisemmin vetäytynyt hallituskoaliitiosta. Rationaalisesti se on kuitenkin ymmärrettävä koska T.Vilosius oli Sosiaaliministeriön kansliapäällikkö.

Tilanne ESDP:ssa on rauhallinen, voisin sanoa toivokas. Yleisten mielipiteiden mukaisesti tämä ratkaisu helpottaa meidän vaalikamppania ja kehittymistä puolueena.

Lembit Luts

TIEDOKSI

Lopullinen laskettu ja järjestetty tulos Pirkanmaalta

N:o	Ehdokas	8 I	7 II	6 III	5 IV	4 V	3 VI	2 VII	1 VIII	YHT.	LIPUT
4	GUSTAFSSON JUKKA	538	437	306	251	178	117	85	77	11764	1989
18	LINDROOS REIJO	418	432	348	250	169	116	80	72	10962	1885
22	OJALA ARJA	237	304	324	279	202	158	134	93	9006	1731
36	SÄNKIAHO RISTO	140	170	189	217	228	219	179	117	6573	1459
23	OJALA REINO	312	186	154	133	102	92	81	97	6330	1157
43	VIITANEN PIA	210	193	172	145	176	152	119	127	6313	1294
29	RUOHOLAHTI PAULI	189	116	100	115	109	100	87	80	4489	896
27	RANTANEN JORMA	201	89	105	91	91	94	81	82	4206	834
40	TIMONEN PERTTI	62	89	88	114	103	106	123	96	3289	781
42	VESASTO-ARO IRJA	67	91	82	95	88	102	94	80	3066	699
19	MANKKINEN LEENA	96	89	69	71	56	50	45	34	2658	510
16	LEINO JUKKA	44	56	107	78	89	83	86	88	2641	631
9	JOHANSSON TERTTU	41	65	72	80	76	80	76	62	2373	552
21	MÄKINEN EJA	109	75	62	30	34	38	41	32	2283	421
30	RUOKONEN TUULA	43	70	53	74	62	61	62	73	2150	498
3	ETELÄNIEMI MARGIT	62	54	77	40	36	31	24	31	1852	355
15	LAINE-ARO MARITA	33	31	57	56	65	57	69	74	1746	442
8	HUUSKA VEIKKO	84	65	39	28	25	18	18	26	1717	303
11	KAARNE ISTO	114	36	29	25	24	18	22	23	1680	291
32	RÖNNI TERO	52	45	54	36	51	27	25	34	1604	324
24	OKSA PETTERI	25	27	49	53	63	63	66	61	1582	407
26	PULKKINEN HELENA	52	42	52	41	31	40	34	33	1572	325
13	KUUSISTO JARMO	90	45	33	29	19	20	16	22	1568	274
5	HEIKKILÄ HELI	33	58	49	36	42	44	28	45	1545	335
12	KOLHI ARJA	75	35	39	31	26	18	24	31	1471	279
17	LINDROOS RISTO	27	47	52	34	35	38	39	39	1398	311
39	TERVO ANNE	25	29	35	40	61	53	53	73	1395	369
44	VIRTANEN KARI	48	24	31	27	45	45	48	48	1332	316
10	JÄRVINEN RAIMO	46	26	33	24	25	33	38	26	1169	251
45	YLÄ-PERÄINEN KIRSTI	16	37	35	38	26	44	32	64	1151	292
37	SÄRKKÄ JUHA	39	22	26	33	37	30	31	30	1117	248
25	PETÄKOSKI-HULT TUULA	31	32	28	30	23	37	37	30	1097	248
2	AXEN ERKKI	38	32	24	30	17	20	25	40	1040	226
38	TAURIAINEN TAPANI	5	26	39	25	33	37	47	48	966	260
7	HJERPPE ILKKA	46	22	17	22	15	21	31	25	944	199
20	MIKKOLA ESA	23	29	24	33	24	26	18	34	940	211
41	VESA UNTO	16	15	21	31	33	31	56	42	893	245
14	LAHTINEN JYRKI	12	21	20	36	30	23	21	29	803	192
34	SALONEN ANNELI	4	14	27	32	31	28	31	51	773	218
33	SALMI PENTTI	17	23	16	28	18	18	26	24	735	170
31	RUUTH JAANA	3	7	14	25	18	26	33	26	524	152
35	SILLANPÄÄ PENTTI	6	12	8	16	16	25	20	24	463	127
6	HELANDER MERJA	1	12	16	14	14	16	19	21	421	113
28	RINTAMÄKI YRJÖ	8	14	8	9	15	14	11	14	393	93

Ään % 62,73%

27.9.1994/SDP/sp

(s2)

220. TIEDOKSI

**Puolueiden kannatus vaaleissa 1991 ja 1992
sekä kannatusarvioita 1993**

	SDP	KESK	KOK	Vas. liitto	Vihreät	RKP	SMP	SKL	LKP	Muut
Vaalit										
Eduskuntavaalit 1991	22,1	24,8	19,3	10,1	6,8	5,5	4,8	3,1	0,8	2,7
Kunnallisvaalit 1992	27,1	19,2	19,1	11,7	6,9	5,0	2,4	3,2	1,0	4,4
Suomen Gallup Oy										
SG 1-2/93	28,5	20,3	17,6	10,5	9,1	4,8	2,3	3,4	0,9	2,6
SG 3-4/93	29,9	18,3	18,9	10,9	8,6	5,4	1,9	3,1	1,0	2,0
SG 6/93	32,0	16,9	19,2	11,7	7,9	5,0	1,8	3,1	0,8	1,6
SG 9-10/93	32,5	17,2	18,0	11,2	8,0	4,7	2,0	3,0	1,1	2,3
SG 11-12/93	31,0	17,7	17,5	10,6	8,3	5,2	2,0	3,6	0,9	3,0
SG 3/94	34,1	17,5	17,7	11,3	6,0	4,9	1,4	2,7	0,9	3,5
SG 6/94	33,8	18,2	16,9	10,4	6,4	5,1	1,4	3,2	1,1	3,5
SG 9/94	33,6	17,4	16,4	10,8	7,4	4,8	1,2	3,1	1,0	4,3
Taloustutkimus Oy										
TT 1/93	28,6	18,5	18,3	10,3	11,0	5,3	1,6	2,4	1,1	2,8
TT 2/93	27,9	18,4	18,3	10,1	12,0	4,7	2,2	2,3	1,0	3,1
TT 3/93	29,0	18,4	17,4	8,6	12,9	4,1	1,4	3,3	1,3	3,6
TT 4/93	32,2	16,6	16,7	8,5	10,8	3,9	1,8	4,0	1,8	3,7
TT 5/93	30,5	17,2	17,5	10,1	11,2	4,2	2,0	3,4	1,3	2,4
TT 6/93	32,8	18,2	17,5	8,5	8,9	5,3	1,6	3,6	1,5	2,1
TT 8/93	32,0	17,2	18,0	9,5	10,6	4,2	1,6	2,9	1,3	2,7
TT 9/93	31,7	18,2	18,0	8,2	9,0	4,3	1,9	2,7	1,1	4,9
TT 10/93	32,6	16,9	18,0	8,9	9,2	4,8	2,4	3,3	1,2	2,7
TT 11/93	31,3	17,5	16,7	9,5	10,1	4,8	2,4	3,1	2,0	2,9
TT 12/93	30,9	18,7	17,8	8,1	8,0	4,8	1,4	3,7	1,2	5,4
TT 1/94	32,5	17,5	17,6	9,8	8,7	4,4	1,8	2,8	1,4	3,4
TT 2/94	33,1	18,0	18,5	10,4	7,3	4,7	1,3	2,8	1,3	2,7
TT 3/94*)	30,2	18,5	19,7	10,7	7,5	4,0	1,8	2,4	1,6	3,6
TT 4/94	33,1	17,8	17,2	9,5	9,0	4,6	1,0	2,8	1,2	3,8
TT 5/94	34,7	17,0	16,8	9,4	10,3	4,2	1,6	2,5	0,9	2,6
TT 6/94	33,8	16,2	15,9	9,7	7,8	3,9	1,9	3,1	1,5	6,2
TT 8/94 *)	33,8	15,9	15,2	9,0	8,7	3,9	1,6	3,1	1,0	7,8

*) otos 1000; muissa n. 2000

**SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE -
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.**

Puoluehallituksen kokous

13.10.1994 klo 9.00

ESITYSLISTA

- 1 Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuus
- 2 Puhe- ja läsnäolo-oikeuden myöntäminen
- 3 Esityslistan hyväksyminen
- 4 Pöytäkirjan tarkistajien valinta
- 5 Seuraava puoluehallituksen kokous keskiviikkona
26.10.1994 klo 17.00 HTY Paasin kabinetit
(torstaina 27.10.1994 klo 9.00 puoluetoimisto)
- 6 Koulutuspoliittinen linjakeskustelu
- 7 Rahankeräysluvan hakeminen
- 8 Poliittinen tilanne
- 9 Tiedoksi
- 10 Muut esille tulevat asiat
- 11 Kokouksen päättäminen

SDP:n puoluehallitukselle

SDP - KOULUTUSPOLITIIKAN SUUNNANNÄYTTÄJÄ

1. Koulutuspolitiikka on aina ollut SDP:n keskeinen prioriteetti. Olemme terveesti ylpeitä saavutuksistamme. Lamankaan keskellä ei toivottomuudelle saa antaa sijaa, koska koulutus on keino selvitä lamasta.
 - * SDP:n koulutuspolitiikka on pitkäjänteistä toimintaa, jonka tuloksena maahan on luotu kansainvälisestikin arvioiden hyvin toimiva koulutusjärjestelmä; koko ikäluokasta huolehtiva oppivelvollisuuskoulu, kaikille nuorille mahdollisuus ammatilliseen peruskoulutukseen, kattava yleissivistävän ja ammatillisen aikuiskoulutuksen verkosto.
 - * Olemme olleet keskeisesti valmistelemassa tärkeitä uudistuksia; päätösvallan hajautus, valinnaisuuden lisääminen, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen integraatio, ammattikorkeakoulu-uudistus, aikuiskoulutus.
 - * Määrätietoisen koulutuspolitiikkamme ansiota on, että emme nyt suinkaan seiso koululaitoksemme savuavilla raunioilla, vaikka lama koetteleekin ja nimenomaan kunnissa ja kouluissa joudutaan painimaan vaikeiden resurssiongelmiensa kanssa.
 - * Tiedostamme ongelmat ja haasteet, jotka aiheutuvat taloudellisten voimavarojen niukkuudesta, työttömyydestä, tuotantoelämän nopeista muutoksista ja kansainvälistymisestä. Erityisen hyvin olemme selvillä siitä, että edessä olevat vuodet ovat vaativia opettajille ja muulle kouluhenkilöstölle.
2. Tajuamme tosiasiat eli julkisen talouden ongelmat ja aiomme toimia tilanteen edellyttämällä tavalla.
 - * Keskeinen tavoitteemme on turvata koulutuksen vaatimat taloudelliset ja inhimilliset voimavarat. Sen teemme osoittamalla BKT:sta koulutukseen edelleenkin merkittävän osuuden. Sen lisäksi pyrimme tavoitteeseen

- tehostamalla toimintaa
- jatkamalla koulutuksen rakenteellista tervehdyttämistä
- tukemalla oppilaitosten pyrkimyksiä laajentaa rahoituspohjaa

3. Koulutuspolitiikka on tärkeä keino toteuttaa yhteiskuntapolitiikkaa ja tästä syystä maan koulutuspoliittinen johto tarvitsee käyttöönsä toimivat ohjausvälineet.

* Päätösvallan hajautus ja siihen liittyvä kuntien ja oppilaitosten autonomian vahvistaminen ovat osa kansanvallan vahvistamista ja samalla inhimillisten voimavarojen vapauttamista luovaan toimintaan. Näin tuetaan opiskelun yksilöllistämistä ja lisätään oppilaitosten kykyä reagoida toimintaympäristön muutoksiin. Uudistuksen suunta on siis oikea.

* Kuntien ja koulujen autonomian vahvistaminen ei kuitenkaan poista valtakunnallisen koulutuspolitiikan ja sen tarvitsemien ohjauskeinojen tarvetta. Kyseessä eivät ole toisensa poissulkevat vaan toisiaan täydentävät asiat. Kyse ei ole kuitenkaan paluusta vanhaan yksityiskohtaiseen normiohjaukseen, vaan uuden tilanteen edellyttämien ohjausvälineiden kehittämisestä. Käytännössä tämä merkitsee mm. seuraavaa:

- Koulutuspolitiikan tavoitteet määritellään selkeästi ja niihin sitoudutaan kunnissa ja kouluissa kestävän keskustelun ja päätöksenteon kautta.
- Valtakunnan koulutuspoliittisella johdolla on oltava riittävät voimavarat kohdennettavaksi uudistustyön kannalta olennaiseen tutkimukseen, kokeiluun ja henkilöstön kehittämiseen. Kyse on siis eräänlaisesta pilotti-toiminnasta, jonka avulla ohjataan kuntien ja koulujen itsenäistä kehittämistyötä.
- Koulutuksen ja erityisesti käynnistettyjen uudistusten seurannassa käytettäviä menetelmiä on aktiivisesti kehitettävä. Arviointi ei ole vain koulujen asettamista ns. paremmuusjärjestykseen jonkin kapea-alaisen kokeen avulla, vaan tehtyjen ratkaisujen pedagogisten, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten arviointia, joka tuottaa aineistoa myös vaikutusten yhteiskunta poliittiselle arvioinnille.
- Meneillään olevan koululainsäädännön uudistuksen yhteydessä on tarkkaan arvioitava, mitä normiohjauksen välineitä valtakunnan koulutuspoliittinen johto tarvitsee.

4. Kilpailua tarvitaan, mutta lisäarvo löytyy ennen kaikkea yhteistyön avulla.

* Koulujen autonomian vahvistaminen ja entistä joustavammat pedagogiset rakenteet antavat oppilaitoksille mahdollisuuden profiloitua. Tämä on myönteistä, mutta toiminnan tuottavuuden ja tehokkuuden lisääminen kouluja kilpailuttamalla johtaa opetuksen ja kasvatuksen kannalta epäterveeseen

tilanteeseen. SDP lähtee siitä, että välttämätön pedagoginen ja taloudellinen lisäarvo syntyy ennen kaikkea yhteistyön avulla. Käytännön keinoja ovat mm:

- Oppilaitosten kansallinen ja kansainvälinen verkostuminen, jonka avulla pystytään monipuolistamaan opetussuunnitelmallista tarjontaa ja opetussuunnitelmien toteuttamisessa tarvittavaa henkilöstöä ja lisäämään merkittävästi toiminnan tuottavuutta.
- Opiskelijoiden osallistuminen opetussisältöjen, työmenetelmien ja tulosten arvioinnin suunnitteluun eli koulun sisäisen yhteistyön aktiivinen kehittäminen.
- Oppilaitoksen lisääntyvä yhteistyö lähiympäristön (tuotantoelämä ml.) kanssa.

5. Opettajien ja muun kouluhenkilöstön ammattitaidon kehittämistä on tuettava.

* Oppilaitoksilta vaaditaan entistä parempaa kykyä reagoida toimintaympäristön muutoksiin. Tämä edellyttää opettajavoiman joustavaa käyttöä, mikä puolestaan merkitsee entistä laaja-alaisempaa opettajakoulutusta ja sisällöltään yleisempiä opettajien kelpoisuusehtoja. Näitä uudistuksia SDP tulee tukemaan.

* Kun opettajilta vaaditaan entistä enemmän ja opettajan ammattikuva muuttuu melko syvällisesti, on opettajia tuettava ammattitaidon kehittämisessä. Tämä edellyttää, että työnantaja varaa vuosittain riittävät voimavarat opettajien täydennyskoulutukseen. Asia on niin keskeinen, että se tulee sisällyttää yhdeksi edellä kohdassa 3. mainitun valtakunnallisen seurannan kohteeksi.

6. Koulutus on keskeinen ihmisoikeus, jonka tulee toteutua myös vammaisten ja maahanmuuttajien kohdalla.

* Säästötoimet kohdistetaan liian helposti niihin väestöryhmiin, joilla ei ole edellytyksiä puolustaa oikeuksiaan. Sivistysvaltiossa näiden ryhmien oikeudet koulutukseen ja itsensä kehittämiseen on turvattava. SDP haluaa erityisesti kiinnittää huomion kahteen ryhmään:

- Vammaiset, mukaan luettuna syvästi kehitysvammaiset, joiden hoivan ja ohjauksen liittäminen osaksi koulutointia ei ole taloudellinen vaan inhimillinen ja ihmisoikeuksien toteuttamiseen liittyvä asia.
- Maahanmuuttajat, joiden on saatava koulutusta oman kielen, kulttuurin ja uskonnon kehittämiseen. Kulttuurinen moninaisuus ei ole ongelma, mutta siitä saattaa tulla ongelma, ellei kulttuuristen ja etnisten vähemmistöjen sivistyksellisistä perusoikeuksista huolehdita.

7. **Kansainvälisyys on muutakin kuin businesta.**

* On totta, että kansainvälistyvä talous asettaa uusia haasteita koulujen opetus-
sisältöjen kehittämiseksi, mutta valitettavaa on, että koulujen kansainvälisyys-
kasvatusta motivoidaan liian usein yksipuolisesti kansainvälisen taloudellisen
yhteistyön tarpeista käsin.

* Edessä olevat ekologisten ongelmien ja kulttuurien kohtaamiseen liittyvät
haasteet edellyttävät, että opetussuunnitelmien kehittämisessä korostetaan
entistä syvällisemmin ja monipuolisemmin kasvatuksen humanistista, kulttuu-
rista ja kansainvälistä ulottuvuutta, jotka ovat modernin sivistyskoulun kanta-
via perusteita.

Näiden koko koulutusjärjestelmän kehittämistä ohjaavien tavoitteiden lisäksi
SDP asettaa eri koulutusasteiden uudistamistyölle seuraavat tavoitteet:

SDP EDUSKUNTAVAALIOHJELMAKÄRJET

I PERUSKOULU

1. Peruskoulun resurssit on turvattava julkisen koulutusjärjestelmän kautta. Tavoitteena on kuntien valtionosuuksien tason turvaaminen. Yksityiskoulujen perustaminen julkisella rahoituksella ei ole perusteltua.

Kunnallisella tasolla peruskoulun keskeinen asema realisoituu kuntien talousarvioissa.

2. SDP:n tavoitteena on korjata 4-6-vuotiaiden asema lainsäädännöllä. Kuitenkaan kuntien ja valtion menot eivät saa kasvaa. Jatkossa 6-vuotiaille on turvattava maksuton puolen päivän kasvatus ja opetus riippumatta siitä, ovatko he koulussa vai päivähoidossa.
3. Lasten ja perheiden oikeudet on turvattava. Keskeinen oikeus on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Perheiden ja oppilaiden oikeusturvan kannalta on ensisijaista, että turvataan oikeus päästä lähimpään kouluun. Tuki- ja erityisopetuksesta on huolehdittava.

II NUORISOASTE

4. Jokaisella nuorella on oikeus laajaan yleissivistykseen ja monipuoliseen ammatillisuuteen. Jokaisella nuorella on oikeus laajuudeltaan vähintään kolmivuotiseen nuorisostaan koulutukseen itse valitsemana ajankohtana. Koulutuksen on oltava maksutonta.

Ammatillisten tutkintojen on oltava tasoltaan, laajuudeltaan ja ammattipätevyydeltään vertailukelpoisia muiden Euroopan maiden ammatillisten tutkintojen kanssa.

5. Nuorella on oikeus yksilöllisiin valintoihin ja yksilöllisen opinto-ohjelman luomiseen jokaisessa koulumuodossa. Opinto-ohjelmissa taataan ne opinnot, jotka varmistavat opiskelijoiden jatko-opintokelpoisuuden.

Jokaisella nuorella on opiskelun onnistumiseksi ja syrjäytymisvaaran ehkäisemiseksi oikeus oppilaan ohjaukseen. Heikommin edistyvien vahvoja alueita tuetaan ja yleisten valmiuksien kehittyminen varmistetaan tukiopetuksella. Erikoislahjakkaille tehdään mahdolliseksi nopeampi eteneminen tai opintojen laajentaminen tai syventäminen.

Riittävän laaja valinnaisuus toteutuu vain oppilaitosten tiiviin yhteistyön ja joustavien rakenneratkaisujen avulla. Opiskelijoiden mahdollisuus vaikuttaa oppilaitoksissa on turvattava.

Opintotuella on huolehdittava siitä, että opiskelu on opiskelijalle aina kannattavampaa kuin joutenolo.

6. Koulutuksen ja työelämän yhteyksien parantamiseksi harjoittelupaikkojen määrää on lisättävä ja laatua kohotettava. Oppilaitoksella ja sen ylläpitäjällä on vastuu opetuksen laadusta ja koulutuksen jatkuvasta kehittämisestä. Tämä edellyttää jatkuvaa onnistumisen arviointia ja laadun hallintaa.

Työelämän osallistumisvastuuta lisättäessä myös opintojen sisältö laaditaan työelämän todellisuudesta. Näin turvataan opiskelijoiden ammattipätevyyden ajanmukaisuus.

III AIKUISKOULUTUS

7. Joukkotyöttömyyden aikana on aikuiskoulutuksen tarjontaa lisättävä tilapäisesti tuntuvasti. Laadukas aikuiskoulutus ja korkeatasoiset kansalliset tutkinnot luovat pohjan aktiiviselle kansalaisuudelle ja aidolle kansainvälisyydelle sekä ihmisten ja Suomen selviytymiselle ja nostamiselle lamasta.
8. Yleissivistävän aikuiskoulutuksen, vapaan sivistystyön ja kirjastolaitoksen toimintaedellytyksiä on parannettava. Yhteiskunnan taloudellisesti tukemat sivistyspalvelut ovat tärkeä osa ihmisten elämän sisältöä ja kansallinen selviytymiskeino muuttuvassa ympäristössä.
9. Omaehtoisen aikuiskoulutuksen opintotukea lisätään asteittain niin, että se avaa työttömyysturvaan nähden tasavertaiset osallistumisehdot. Samalla työttömille on annettava oikeus osallistua omaehtoiseen aikuiskoulutukseen ilman taloudellisen turvan menetystä. Nuorille työttömille taataan ensimmäinen ammatillinen koulutus ja harjaantuminen työelämään.
10. Työelämässä tapahtuvaa aikuiskoulutusta edistetään. Keinoina tähän ovat yhteistoimintamenettely, oppilaitosten ja työpaikkojen verkostot ja työssä tapahtuva oppiminen.
11. Työelämässä luodaan koulutus- ja sapattivapaaajärjestelmä edistämään yksilöllistä ja ammatillista kehitystä.

IV AMMATTIKORKEAKOULU

12. Suomen opiskeleva nuoriso tarvitsee ammattikorkeakoulu-uudistuksen. Uudistus on ulotettava kaikille koulutusaloille maataloudesta tekniikkaan ja kaupasta, palveluista ja hallinnosta terveydenhuoltoon.
13. Suomen ammattikorkeakoulut pitää pääsääntöisesti rakentaa monialaisiksi ammattikorkeakouluiksi, joilla on tosiasialliset mahdollisuudet tarjota uusia, poikkiammatillisia opintokokonaisuuksia ja laajat valinnan mahdollisuudet.
14. Ammattikorkeakouluverkko on ulotettava koko maahan. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen toteuttamiseen on ryhdyttävä heti. Tavoitteeksi on asetettava lyhyt siirtymäkausi, jottei koulutusjärjestelmän haitallinen kahtiajako jatkuisi pitkään.

12.10.1994

SDP

Koulutuspoliittinen työryhmä/peruskoulut ja esiopetus

1. PERUSKOULUN RESURSSIT ON TURVATTAVA

Peruskoulun resurssit on turvattava julkisen koulujärjestelmän kautta. Yksityiskoulujen perustaminen julkisella rahoituksella ei ole perusteltua.

SDP:n tavoitteena on peruskoulun resurssien turvaaminen kuntien valtionosuuksien tason turvaamisen kautta. SDP:n on kaikin tavoin toimittava koulutuspolitiikassa kunnallisella tasolla siten, että peruskoulun keskeinen asema realisoituu kuntien talousarvioissa. Peruskoulun nykylainsäädäntöön pohjautuvat keskeiset päätökset tehdään kunnissa.

Koulutuksen laatua ja koulujärjestelmien toimintaa on kyettävä arvioimaan. Mikäli koulutuksen laadun havaitaan putoavan, niin siihen pitää reagoida myös resurssoinnin keinoin.

2. 4-6-VUOTIAIDEN ASEMA ELI ESIOPETUS ON HOIDETTAVA KUNTOON

Nykylainsäädännössä 4-6-vuotiaiden asema on hoitamatta. SDP:n tavoitteena on korjata 4-6-vuotiaiden asema lainsäädännöllä siten, etteivät kuntien ja valtion menot kasva.

Lainsäädäntöä on 6 - vuotiaiden osalta muutettava jatkossa siten, että heille turvataan maksuton puolen päivän kasvatus ja opetus riippumatta siitä, ovatko he koulussa vai päivähoidossa. Muussa tapauksessa vanhemmat tekevät ratkaisun päivähoidon ja koulun välillä puhtaasti taloudellisin perustein, mikä ei ole lapsen kannalta paras vaihtoehto.

6 - vuotiaiden mahdollinen siirtyminen laajassa mitassa peruskouluun merkitsee myös laajan iltapäivätoiminnan järjestämistä, sillä tähän asti iltapäivätoiminta on järjestynyt päivähoidossa kokopäivätoiminnan osana.

3. LASTEN JA PERHEIDEN OIKEUDET ON TURVATTAVA

SDP:n koulutuspolitiikan keskeisimpiin tavoitteisiin kuuluu koulutuksen tasa-arvoisuus. Tasa-arvoisuus tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tuki- ja erityisopetuksesta on huolehdittava. Lisäksi

syvästi kehitysvammaisten sekä maahanmuuttajien opetuksen pitää olla tärkeällä sijalla niin valtakunnallisessa kuin kunnallisessa koululaitoksen kehittämisessä.

Lasten ja perheiden keskeinen oikeus on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Perheiden ja oppilaiden oikeusturvan kannalta on ensisijaista, että turvataan oikeus päästä lähimpään kouluun. Toisaalta on myös tärkeää, että vanhemmilla ja lapsella olisi mahdollisuus valita myös joku muu koulu omasta kunnasta. Tältä osin on harkittava koulun valinnan asteittaista vapauttamista.

Oppilaiden oikeusturvan kannalta on kestäväntöntä, että nykyjärjestelmä ei salli huonojen opettajien ja rehtoreiden irtisanomista, mutta ei salli koulun valintaakaan. Tilanne on tältä osin korjattava myös lainsäädäntötietä.

4. SUOMEEN ON LUOTAVA EHJÄ PERUSKOULU

Koko peruskoulujärjestelmämme tavoitteeksi pitäisi pitkällä tähtäimellä asettaa ehjä, yhtenäinen peruskoulu eli peruskoulu, jossa samassa koulurakennuksessa toimisivat luokat esiopetukselta yhdeksänteen luokkaan. Tällä ratkaisulla kyettäisiin etenkin yläasteen oppilaiden tilannetta parantamaan luomalla tilanne, jossa he voisivat koko peruskoulunsa ajan toimia samassa tutussa ja turvallisessa ympäristössä.

Peruskoulun kehittämiseksi on luotava visio tulevaisuuden peruskoulusta, jossa yhteydessä olisi mahdollista ja luontevaa käydä laajaa kansalaiskeskustelua koulutuksen arvoista.

5. PERUSKOULUUN ON LUOTAVA UUSI ARVIOINTIJÄRJESTELMÄ

Koulutuksen laadun kehittämiseksi ja toiminnan tehostamiseksi on vahvasti tuettava pyrkimyksiä luoda uudenlainen koulujen toiminnan ja oppimistulosten arviointijärjestelmä, joka nykyistä kaipa-alaista numeroarvostelua paremmin toimisi koulutuksen kehittämisen välineenä.

Peruskouluihin ei pidä luoda valtakunnallista tasokoejärjestelmää, koska sen opetusta ohjaava vaikutus on pääosin negatiivinen. Mikäli peruskoulusta valmistuvien osaamista halutaan testata, niin se voi tapahtua peruskoulun jälkeisen koulutuksen pääsykoejärjestelmän kautta.

Koulukohtaiselle opetussuunnitelmatyölle ja sen saavutusten arvioinnille on annettava aikaa siten, että tilanne arvioidaan kokonaisvaltaisesti vuoden 1997 aikana. Kouluissa käynnistyneelle työlle on annettava tukea ja peruskoulun kehittäjille osoitetaan, että heihin luotetaan.

6. OPETTAJAN TYÖN EDELLYTYKSIÄ ON PARANNETTAVA

Koulujen toiminnan joustavoittamiseksi ja tehostamiseksi on selvitettävä mahdollisuudet opettajien siirtymiseksi kokonaispalkkaukseen ja kokonaistyoaikaan. Lisäksi on selvitettävä opettajien kelpoisuusehtojen muuttaminen siten, että opettajat tietyin edellytyksin voisivat toimia koko koulutuksen alueella esiopetuksesta aikuiskoulutukseen. Tämä merkitsee jatkossa opettajankoulutuksen yhtenäistämistä. Opettajankoulutus on jatkossa niovottava tiiviimmin sivistyskoulun periaatteisiin.

7. KANSAINVÄLISTYMISEN HAASTEISIIN ON VASTATTAVA

SDP:n tavoitteena on koulujen kieltenopetuksen monipuolistuminen sekä niin sanottujen harvinaisten kielten aseman kohentuminen suhteessa englannin kieleen. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että peruskoulussa on luovuttava ruotsin kielen opetuksen pakollisuudesta, koska pakollisuus itse asiassa heikentää ruotsin kielen asemaa sen pudotessa pääsääntöisesti ns. lyhyeksi kieleksi.

8. VANHEMPIEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIA ON LISÄTTÄVÄ

Kouluissa tarvitaan vanhempien panosta ja näkemyksiä kasvatustyön tueksi. SDP:n on toimittava siten, että vanhempien vaikutusmahdollisuudet paranevat nykyisestä. Keskeistä on kotien ja koulujen välinen luottamus ja yhteistyö.

12.10.1994

SDP
Koulutuspoliittinen työryhmä/nuorisoaste

KANNANOTOT

1. Jokaisella nuorella on oikeus laajaan yleissivistykseen ja monipuoliseen ammatillisivistykseen.
2. Jokaisella nuorella on oikeus yksilöllisiin valintoihin ja yksilölliseen opinto-ohjelmaan kaikissa koulumuodoissa. Opiskelun onnistumiseksi ja syrjäytymisvaaran ehkäisemiseksi on oppilaan ohjauksesta huolehdittava.
3. Jokaisella nuorella on oikeus laajuudeltaan vähintään kolmi-vuotiseen koulutukseen peruskoulun jälkeen itse valitsemana ajankohtana. Koulutuksen on oltava maksutonta.
4. Oppilaitoksella ja sen ylläpitäjällä on vastuu opetuksen laadusta ja koulutuksen jatkuvasta kehittämisestä. Koulutuksen on taattava jatko-opintokelpoisuus sekä riittävät valmiudet työelämässä toimimiseen ja kansainvälisyyteen. Tavoitteet saavutetaan kiinteässä yhteistyössä työelämän kanssa. Kynnystä siirtyä koulutuksesta työelämään madalletaan.
5. Työelämän osallistumisvastuuta lisätään ja opintojen sisältö laaditaan osin työelämän todellisuudesta. Koulutuksen ja työelämän yhteyksien parantamiseksi harjoittelupaikkojen määrää lisätään ja laatua kohotetaan. Kotimaan lisäksi mahdollisia harjoittelupaikkoja tarjotaan ulkomailta. Jatkuvan koulutuksen periaate toteutetaan.
6. Opettajille kuuluu vapaus ja vastuu koulutuksen kehittämisestä ja kokeilemisesta. Opettajille on taattava riittävä tuki koulutuksen muutosvaiheessa.
7. Oppilaitoksissa yhteistyön on oltava avointa. Todellinen vaikuttamisen mahdollisuus on taattava kaikille koulutuksessa mukana oleville tahoille: Opiskelijoille, oppilaitoksen henkilökunnalle ja taustayhteisöille.
8. Oppilaitosten välistä yhteistyötä on tuettava ja niiden palvelumahdollisuus on varmistettava kattavilla yhteistyöverkostoilla ja joustavilla rakenneratkaisuilla. Paikallista päätösvaltaa lisätään ja sekä oppilaitosten työntekijöiden että opiskelijoiden annetaan toimia ja vaikuttaa.

NUORISOASTE

LÄHTÖKOHTIA

Peruskoulun jälkeinen (keskiasteen/nuorisoasteen) koulutus on uudistettu 1970-80 - luvuilla. SDP:n tavoitteena tässä uudistuksessa olivat mm. peruskoulun jälkeisen koulutuksen tarjoaminen koko ikäluokalle, koulutuksellisen tasa-arvon lisääminen, peruskoulun jälkeisen rinnakkaiskoulujärjestelmän purkaminen, yleis-sivistävän ja ammatillisen väylän tasavertaisuus korkeakouluopintoihin pyrittäessä, ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisääminen ja sen uudistaminen rakenteellisesti.

Tavoitteet on saavutettu vain osittain. Koko ikäluokalle on riittävästi koulutuspaikkoja, kouluverkko on alueellisesti kattava, ammatillisten koulutusalojen väliset arvostuserot ovat tasoittuneet, lukioissa on toteutunut kurssimuotoisuus ja opetuksen jakotus. Sen sijaan rinnakkaiskoulujärjestelmä on edelleen olemassa, koulutusväylät ovat eriarvoisia, koulutustarjonta ja nuorten koulutustoiveet eivät vastaa toisiaan (mm. ylioppilassuma).

Vaikka koulutusrakenteita on uudistettu, sisällöllisesti ja menetelmiltään koulutus sisältää edelleen eriarvoisuutta ylläpitäviä tai syrjäytymismekanismia: koulutus uusintaa edelleenkin sosiaalisia rakenteita eli eteneminen korkeampiin opintoihin riippuu enemmän sosiaalisesta taustasta kuin lahjakkuudesta, kymmenesosa nuorista jättää koulutuksensa peruskoulun varaan, 20 % lukion tai ammatillisen koulutuksen aloittavista keskeyttää opintonsa (hakeutuen kuitenkin yleensä toiseen koulutukseen).

Myös nuoret itse haluavat monipuolisempia ammatillisia ja yleis-sivistäviä opintoja kuin mitä koulujärjestelmä on heille perinteisesti tarjonnut ja tahtovat itse valita opintojaan ja vaikuttaa opiskelumuotoihin.

YHTEISKUNNAN MURROS

1990-luvulla koulutus on yhteiskunnallisten murrosten ristipaineissa, joista nuorten koulutuksen kannalta keskeisimpiä ovat

- työyhteiskunnan murros, mm. nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyys, ennakoinnit pitkäaikaisesta tai pysyvästä vajaatyöllisyydestä, työn uusjako ja uudelleen määrittely

- työelämän murros, tön sisällössä tapahtuvat muutokset, työorganisaatioiden muutokset, pienyritysten ja itsensä työllistämisen lisääntyminen, yksityistäminen julkisen sektorin purkamisen yhteydessä (?) jne.

- kansainvälistyminen, joka koskettaa useampia ihmisiä kuin kossaan ja ulottuu ihmisten arkeen, työhön ja työllistymiseenkin. Koulutuksen sisällä kansainvälistyminen saattaa johtaa siihen, että vahvat ja osaavat (ehkä 5-20 %) pystyvät hyödyntämään ulkomailla tarjoutuvat opiskelu- ja harjoittelumahdollisuudet, heikommat jäävät helposti osattomiksi kansainvälistymisestä.

Nykyisten vallanpitäjien koulutuspolitiikka on tempoilevaa ja sattumanvaraista. Resursseja on leikattu mielivaltaisesti ja päätösten seurauksia ei ole arvioitu. On myös käynyt niin, että jo aiemmin tehokkaasti toimineilta yksiköiltä on leikattu samassa määrin kustannustasoa huomioimatta.

TAVOITTEET VUOTTA 2000 KOHTI

MILLAISISSA YHTEISKUNNASSA NUORET ELÄVÄT VUONNA 2000

Peruskoulusta tultaessa monen lähtökohdat ovat mm. pitkäaikais-työttömyyden ja köyhyyden vuoksi huonommat kuin tänään. Tämä vaikuttaa sekä perheiden taloudelliseen tilanteeseen että henkiseen tilaan. Yhä useamman perheen kulttuurinen pääoma ja kyky tukea nuorta on murtunut. Toisaalta on hyvin voivia perheitä, joissa nuori saa kaiken tarvitsemansa henkisen ja aineellisen tuen.

Arvot yhteiskunnassa moninaistuvat ja hajautuvat. Nuorten elämäntavat erilaistuvat. Nuoren tukena tai samastumiskohteena ovat nuorisokulttuurit, jotka voivat olla keskenään hyvin erilaisia.

Tulevaisuuden nuorella on oltava tieto ja taito toimia kansainvälistyvässä ympäristössä. Lähialueyhteistyön tiivistyminen ja mahdollinen EU:iin liittyminen asettavat koulutukselle uusia vaatimuksia: koulutuksen on toimittava aktiivisena kehittäjänä. Suomella voisi olla tärkeä tehtävä eurooppalaisen koulutuspolitiikan muotoutumisessa.

Työtä nuorille on tai ei ole, työsuhteet voivat olla pysyviä tai lyhytaikaisia, työttömyysjaksot voivat olla lyhyitä tai pitkiä, työ voi olla ulkomailla, josta sitä on pystyttävä hakemaan ja erilaisissa oloissa tekemään. Koulutus ei usein vastaa suoranaisesti tarjoutuvaa työtä. Monilla on vapaa-aikaa runsaasti. Toiset valitsevat ekologisen tms. elämäntavan ja niukan toimeentulon.

Nuorten elämä ja tulevaisuudennäkymät ovat epävarmempia kuin aikaisemmin. Muutokset ovat nopeampia, yhteiskunta ennakoimattomampi kuin ennen. Tulevaisuuden yhteiskunnassa ihmisillä ei ole enää tukeaan niin selkeitä rakenteita ja sosiaalisia yhteisöjä kuin aikaisemmin.

TAVOITTEITA KOULUTUKSELLE

1. Nuorisoasteen koulutuksen tavoitteena korostuu edelleen koulutuksellinen tasa-arvo. Se merkitsee käytännössä, että koko ikäluokalla on oikeus ja mahdollisuus vähintään kolmivuotiseen koulutukseen peruskoulun jälkeen. Koulutuksellinen tasa-arvo merkitsee alueellisesti tasavertaisia koulutusmahdollisuuksia, kielellisen tasa-arvoisuuden lisäämistä erityisesti uusien kielellisten vähemmistöjen osalta sekä sukupuolten tasa-arvoisuutta. Tasa-arvoa on myös sallia opiskelijoille oikeus yksilöllisiin valintoihin ja oman opinto-ohjelman luomiseen - sisällöllisesti ja ajallisesti. Koulutus on maksutonta.

2. Nuorisoasteen koulutus on pääosin koulumuotoista, mutta opinto-ohjelmia monipuolistetaan ja mahdollisuuksia itsenäisiin valintoihin lisätään. Opinto-ohjelmissa taataan se, että koulutus antaa jatko-opintomahdollisuudet joko ammattikorkeakouluihin tai tiede- ja taidekorkeakouluihin.

Yhteiskunnan murroksen pohjalta lähtien määritellään yleissivistävän ja ammatillisen suhde koulutuksessa niin, etteivät ne sulje toisiaan pois, vaan antavat yhdessä monipuolisen kasvun ja kehittymisen mahdollisuuden nuorille. Tämä tavoite tukee myös yhteiskunnan muuttuvia tieto- ja taitotarpeita.

3. Jokaisen nuoren persoonallisuuden kehittymistä, itsetuntemuksen vahvistamista ja yhteiskunnan demokraattiseen kehittämiseen suuntautuvaa aloitteellisuutta tuetaan tarjoamalla oppilaitoksesta riippumatta monipuoliset oppimisympäristöt. Ne lisäävät kommunikaatio- ja tiedonhankinnan valmiuksia, oman ja vieraiden kulttuurien tuntemusta, taiteiden tuntemusta, antavat aineksia monipuolisen maailmankuvan rakentamiseen sekä ohjaavat paikallisten ja globaalisten ympäristökysymysten pohdintaan.

4. Monipuolisten opiskelumahdollisuuksien järjestämiseksi oppilaitokset muodostavat keskenään verkostoja, joissa opiskelijoiden on mahdollista valita erilaisia yleissivistäviä tai ammatillisia opintoja ja muodostaa omia opinto-ohjelmia. Opinto-ohjelmissa taataan (säädöksin) ne opinnot, jotka varmistavat jatko-opintokelpoisuuden jokaiselle. Joustavassa järjestelmässä oppilaalle on taattava riittävä oppilaanohjaus.

Verkostoissa koulujen erikoisosaaminen käytetään hyväksi, lukion yleissivistävä tehtävä korostuu, ammatillisten oppilaitosten erikoisosaamista käytetään laajasti kaikkien opiskelijoiden hyväksi.

Toiminnallisesti edellä kuvattu johtaa siihen, että yhteiskunnan kehityssuuntien ja työelämän murroksen pohjalta tehtävän analyysin nojalla muodostetaan peruskoulun jälkeisestä koulutuksesta pitkällä aikavälillä lukion ja ammatillisen koulutuksen yhdistelmä laaja-alainen, koko ikäluokalle tarkoitettu koulumuoto.

5. Koska ammattitaitojen kehittymistä ei työelämän murrosten vuoksi pystytä ennakoimaan tarkasti, on ammattikoulutuksen tuottava yleissivistävän osuuden lisäksi monipuolista ja useissa ammateissa käyttökelpoista sivistystä ja ammattitaitoa. Kaikki oppilaitosten sisäiset tutkintoja kapeuttavat rakenteet poistetaan. Aikuiskoulutuksen ammattitutkintoja ei niiden ammattikoulutusta kapeuttavan vaikutuksen vuoksi uloteta nuorisoasteelle.

Kansainvälistymisen vuoksi ammatillisten tutkintojen on oltava tasoltaan, laajuudeltaan ja ammattipätevyydeltään vertailukelpoisia muiden Euroopan maiden ammatillisten tutkintojen kanssa. Ammattipätevyksien kehittymistä seurataan järjestelmällisesti.

6. Koulutuksessa tuetaan nuorten kykyjen ja taitojen kehittymistä ja erilaisten lahjakkuuden muotojen esille tulemistä. Heikommien edistyvien vahvoja alueita tuetaan ja yleisten valmiuksien kehittyminen varmistetaan tukiopetuksella. Erikoislahjakkaille tehdään mahdolliseksi nopeampi eteneminen tai opintojen laajentaminen tai syventäminen käyttämällä hyväksi myös muuta yhteiskunnassa tarjolla olevaa koulutusta yli koulurajojen ja asteiden. Koulutuksen ja työelämän rajaa madalletaan käyttämällä entistä enemmän työharjoittelua soveltavan oppimisen keinona.

Oppisopimuskoulutusta kehitetään ammatillisena lisäkoulutuksena ja aikuiskoulutuksena. Se ei ole kuitenkaan vaihtoehto nuorten ammatilliselle peruskoulutukselle, vaan opintoja täydentävää käytännön harjoittelua. Oppisopimuskoulutuksen laatutason valvonta on hoidettava hyvin.

7. Kesäkuukausina nuorille järjestetään oppilaitoksissa mahdollisuus suorittaa opintojaan ja toimia työpajoissa. Oppilaitosten käyttöä on laajennettava loma-aikoihin ja ilta-aikoihin.

8. Opintotukijärjestelmässä on huolehdittava siitä, että opiskelu on opiskelijalle taloudellisesti aina kannattavampaa kuin joutenolo. Samalla tasa-arvosta on huolehdittava. Kuljetusetu on viipymättä siirrettävä lyhentämättömänä opintotukeen ja myöntämisen perusteena on huomioitava oppilaan sosiaalinen tausta ja koulumatkan pituus.

12.10.1994

SDP
Koulutuspoliittinen työryhmä/aikuiskoulutus

AIKUISKOULUTUKSEN TOIMINTAOHJELMA VUOSIKSI 1995-98

LAADUKAS AIKUISKOULUTUS - AKTIIVI KANSALAISUUS

1. Joukkotyöttömyyden aikana on aikuiskoulutuksen tarjontaa li-
sättävä tilapäisesti tuntuvasti. Laadukas aikuiskoulutus ja kor-
keatasoiset kansalliset tutkimukset luovat pohjan aktiiville kan-
salaisuudelle ja aidolle kansainvälisyydelle sekä ihmisten ja
Suomen selviytymiselle ja nostamiselle lamasta.

2. Yleissivistävän aikuiskoulutuksen, vapaan sivistystyön ja
kirjastolaitoksen toimintaedellytyksiä on parannettava valtion
ja kuntien päätöksenteolla. Yhteiskunnan taloudellisesti tukemat
sivistyspalvelut ovat tärkeä osa ihmisten elämän sisältöä ja
kansallinen selviytymiskeino muuttuvassa ympäristössä.

KOULUTUKSELLINEN TASA-ARVO

3. Pitkäaikaistyöttömille on annettava etuoikeus aikuisopintoi-
hin. Työttömille on myös annettava oikeus hakeutua omaehtoiseen
aikuiskoulutukseen ilman taloudellisen turvan menetyksiä. Nuoril-
le työttömille taataan ensimmäinen ammatillinen koulutus ja har-
jaantuminen työelämään.

4. Aikuisopiskelun aloittamiskynnystä on madallettava yksilöl-
listämällä opintoja sekä keskittymällä ammatinhallinnan kannalta
oleelliseen. Näin edistetään parhaiten sukupolvien välistä kou-
lutuksellista tasa-arvoa aikuiskoulutuksessa ja vähennetään yh-
teiskunnallista syrjäytymistä.

5. Alemmat korkeakoulututkinnot avataan avoimen yliopiston opis-
kelijoille. Aikuisopiskelijalle mahdollistetaan opintojen jatka-
minen ilman koulutuksellisia umpiperiä.

6. Aikuisten omaehtoisen opintotuen taso korotetaan aikaa myöten
vastaamaan työttömyysturvan tasoa.

MUUTTUVA TYÖELÄMÄ - OSAAVAT IHMISET

7. Työelämässä tapahtuvaa aikuiskoulutusta edistetään keinoina yhteistoimintamenettely, oppilaitosten ja työpaikkojen verkostot ja työssä tapahtuva oppiminen. Osana tätä edistetään oppisopimuskoulutusta työvaltaisena koulutusmuotona. Samalla avataan opettajille mahdollisuus olla mukana työpaikkojen opinnollistamisessa sekä avataan oppilaitokset yritysten kehittämis- ja innovaatiotyöhön.

8. Työelämässä mukanaoleville luodaan koulutus- ja sapattivapaa-järjestelmä edistämään heidän yksilöllistä ja ammatillista kehitystään. Tällä tavoin avataan uusia työtilaisuuksia, lisätään työn kierrätystä sekä työn ja opiskelun taloudellisesti turvattua vuorottelua.

AIKUISKOULUTUKSEN RAHOITUS

9. Aikuiskoulutuksen rahoituspohjaa on laajennettava. Pelkästään verovaroin ei kaikkea tarvittavaa aikuiskoulutuksen laajentamista voi hoitaa. Siksi on tavoiteltava ratkaisua, jossa myös yrityksiltä edellytetään rahoitusvastuuta liikevaihdon ja palkkasumman suhteessa ottaen kuitenkin huomioon yrityksen oman henkilöstökoulutuksen osuuden.

10. Valtion ja kuntien koulutusvastuuta omaehtoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa on muutettava siten, että valtio ottaa vastuun yli 20 vuotiaiden koulutuksen rahoittamisesta valtion ja kuntien kustannusjakoa kuitenkin muuttamatta. Kunnat vastaavat peruskoulusta, lukiosta ja nuorten ensikertaisesta ammatillisesta peruskoulutuksesta. Omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus ja työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus rahoitetaan ostotoiminnalla.

AIKUISKOULUTUKSEN TOIMINTAOHJELMAN TAUSTAA

Sosialidemokraattisten arvojen kannalta on keskeistä, että kaikilla kansalaisilla on todelliset mahdollisuudet jatkuvaan kehittymiseen ja uuden oppimiseen. Tästä seuraa: Välittömiin ja pidemmän ajan tarpeisiin vastataan korkealaatuisten koulutuspalvelujen tarjonnalla, keskittyen

- ammattitaidon ylläpitoon
- jatkuvaan oppimiseen
- sivistykselliseen tasavertaisuuteen
- kansalliseen kulttuuriin
- kansainväliseen vaihtoon

1. Ammattitaito, sen ylläpito ja uudistaminen mahdollistavat vaikuttamisen työelämässä ja yhteiskunnassa. Kansallinen menestys kansainvälisillä markkinoilla riippuu edelleen työikäisten osaamisesta. Ennakoivilla ja ajankohtaisiin tarpeisiin reagoivilla aikuiskoulutuspalveluilla vastataan muutosten ohjaukseen ja hallintaan, ammattitaidon ylläpito ja uudistaminen on jokaisen työikäisen ja -kykyisen oikeus. Ammatillinen sivistys on keskeinen osa yleissivistystä.

2. On välittömästi järjestettävä koulutukseen haluaville työttömille mahdollisuus saada työkykyä ja taitoja kehittävää koulutusta, joka auttaa paluuta työmarkkinoille. Samalla on myös edistettävä työssä olevien siirtymistä koulutukseen erityisesti silloin, kun tämä avaa työttömälle mahdollisuuden työllistymiseen.

3. Vain jatkuva oppiminen tuottaa uusia innovaatioita. Uudet työpaikat syntyvät aloille ja yrityksiin, joissa jatkuva ja nopea oppiminen on oivallettu menestystekijäksi. Tutkimus, kokeiluhalu, energiaa ja ympäristöä säästävien menetelmien, prosessien ja tekniikoiden muita nopeampi käyttöönotto myös oppimisessa tarjoaa mahdollisuuden terveeseen kasvuun.

4. Sivistyksellinen tasavertaisuus vaikuttaa elämän laatuun ja hallintaan. Viestintävalmiudet, historian, talouden ja vieraiden kulttuurien tuntemus helpottavat osallistumista yhteisten asioiden hoitoon ja kansainväliseen vaihtoon. Sivistyksellinen tasavertaisuus on osa nykyaikaista kansalaisturvaa, aikuisopiskelu keino sen hankkimiseen.

5. Kansallinen kulttuuri, sen vaaliminen ja tarkoituksenmukainen uudistaminen, auttaa oman paikan määrittelyssä ja täyttämisessä kansojen perheessä. Oman kulttuurin tuntemus ja arvostus ovat keskeinen osa yksittäisen kansalaisen itsetuntoa, jota voidaan tukea myös tavoitteellisilla aikuisopinnoilla.

6. Aikuis- ja muu koulutuspolitiikka on osa kansainvälistä vaikuttamista. Kokemusten vaihto rikastuttaa osallistujiaan. Sen lisäksi, että kokemusten vaihto vähentää vieraiden pelkoa, ihmisten oppiminen on maailmanlaajuinen, jatkuva prosessi. Nopeimmin oppivat kansakunnat johtavat kehitystä sekä hyvässä että tarpeettomassa.

12.10.1994

SDP
Koulutuspoliittinen työryhmä/ammattikorkeakoulu

AMMATTIKORKEAKOULU-UUDISTUKSEN TOIMINTAOHJELMA VUOSILLE 1995-99

EUROOPPANÄKÖKULMA

1. Suomen opiskeleva nuoriso tarvitsee ammattikorkeakoulu-uudistuksen. Suomalainen opistoasteen ja ammatillisen korkea-asteen koulutus täyttää kansainväliset mitat pääosin hyvin ja ansaitsee saman aseman kuin vastaavalla koulutuksella muissa maissa on korkeakoulujärjestelmässä.

2. Ammattikorkeakouluilla turvataan suomalaisille opiskelijoille tasavertainen asema täysipainoisesti hyödyntää eurooppalaiset opiskelijanvaihto-ohjelmat ja muut kansainväliset opiskelumahdollisuudet. Ammattikorkeakoulut varmistavat tutkinnon suorittaneille kansainvälisesti tasavertaiset mahdollisuudet käyttää hyväksi avautuvat eurooppalaiset työmarkkinat.

TOINEN KORKEAKOULUVAIHTOEHTO

3. Suomen nuoriso on kansainvälisesti ottaen poikkeuksellisen hyvin koulutettu nuorisoasteella. Nuorisomme ansaitsee tiede- ja taidekorkeakoulujen rinnalle toisen korkeakouluvaihtoehtoon, joka tarjoaa työelämän ammattitaitovaatimusten pohjalta ammattikorkeakoulututkintoihin johtavaa ammatillista korkeakouluopetusta. Tältä pohjalta ammattikorkeakoulua on kehitettävä ensisijaisesti kilpailukykyisenä väylänä työelämään.

TASO JA TASA-ARVO

4. Ammattikorkeakoulu-uudistuksella on pyrittävä samalla tämä koulutuksen aseman uudelleenjärjestelyn kanssa koulutuksen tason kohottamiseen ja laadun parantamiseen pitäen tavoitteena koko kansakunnan sivistystason kohottamista ja työvoiman kansainvälisen kilpailukykyyn parantamista.

5. Ammattikorkeakoulu-uudistus on ulotettava kaikille koulutusalueille, maataloudesta tekniikkaan, kauppaan ja hallintoon, palveluun sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

6. Ammattikorkeakouluihin on voitava edetä tasavertaisesti ammatillista ja lukiotietä. Nuorisoasteen ammatillisen koulutuksen tason kohottaminen tukee ammattikorkeakoululle asetettavien vaatimusten toteuttamista.

7. Ammattikorkeakouluverkko on ulotettava tasavertaisesti koko maahan.

SUOMALAINEN AMMATTIKORKEAKOULUMALLI

8. Suomen ammattikorkeakoulut on pääsääntöisesti rakennettava monialaisiksi ammattikorkeakouluiksi, jotka pystyvät tarjoamaan uusia poikkialoittaisia opintokokonaisuuksia ja laajat valinnanmahdollisuudet. Näin muodostetuista ammattikorkeakouluista saadaan riittävän suuria ja vahvoja sekä myös taloudellisia ja tehokkaita yksiköitä

9. Ammattikorkeakouluille on annettava kansainvälisen käytännön mukaisesti koulutustehtävän ohella tutkimus- ja kehitystyötehtävä, joka tähtää toisaalta ammattikorkeakouluopintojen kehittämiseen ja toisaalta paikallisen ja alueellisen työelämän kehittämiseen ja tukemiseen.

10. Ammattikorkeakouluille on taattava ylläpitäjästä riippumatta korkeakoulumainen itsehallinto ja riittävä taloudellinen itsenäisyys.

OPISKELIJAT JA OPISKELU

11. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintososiaalinen asema ja opintotuki on järjestettävä samoin perustein kuin muiden korkeakouluopiskelijoiden.

12. Ammattikorkeakouluopintojen on oltava opiskelijalle maksuttomia.

13. Ammattikorkeakouluissa on kehitettävä korkeakoulumaisia työskentelymenetelmiä, itsenäistä opiskelua ja projektityöskentelyä. Myös kirjasto- ja informaatiopalvelut on kehitettävä näitä vaatimuksia vastaavaksi. Opettajien koulutustason kohottamiseksi on ylläpidettävä jatkokoulutusohjelmia yhdessä tiede- ja taidekorkeakoulujen kanssa. Ammattikorkeakoulu profiloituu omassa jatko- ja täydennyskoulutuksessaan työelämään. Kansainvälisen yhteistyön ja ulkomailta suoritettavien opintojaksojen tarjoamisen on kuuluttava jokaisen ammattikorkeakoulun opinto-ohjelmaan.

RAHOITUS

14. Ammattikorkeakouluopetus on rahoitettavissa nykyisillä opisto- ja ammatillisen korkea-asteen resursseilla.

LYHYT SIIRTYMÄKAUSI

15. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen ei saa antaa odottaa. Uudistuksen toteuttamiseen on ryhdyttävä heti. Tavoitteeksi on asetettava lyhyt siirtymäkausi, jottei koulutusjärjestelmän haitallinen kahtiajako jatkuisi pitkään.

PM

SDP:n puoluehallituksen kokouksesta 13.10.1994

Poliittinen tilanne

Puoluehallitus keskusteli EU-kansanäänestyksestä ja niistä näkymistä, joiden eteen puolue joutunee kansanäänestyksen jälkeen. Edessä on työntäyteinen talvi koko Suomen poliittiselle järjestelmälle. Todettiin, että pääministeri oli vihdoinkin saanut Suomen poliittiselle järjestelmälle. Todettiin myös, että kansanäänestyksen alla on käynnistynyt komissaarikeskustelu, joka olisi saanut jäädä kansanäänestyksen jälkeiseen aikaan. Pantiin myönteisesti merkille, että EU-kansanäänestyksestä tuli sittenkin kansalaisten projekti eikä vain poliittisen johdon keskinäistä keskustelua.

Päätöksiä

Puoluehallitus päätti hakea Uudenmaan lääninhallitukselta lupaa Vapumerkin myyntiin ja muuhun varainhankintaan v. 1995.

Tiedoksi

Seuraava puoluehallituksen kokous pidetään yhteiskokouksena työryhmien vetäjien kanssa 26.10.1994 alkaen klo 17.00 HTY:n Paasin kabinetissa jatkuen puoluehallituksen kokouksena 27.10.1994 klo 9.00 puoluetöimistössä.

MJJ

(Vm/1)

Ruotsin uuden hallituksen ministereistä joka toinen on nainen.

Carlsson lupasi leikata menoja

Ruotsin uusi hallitus julisti myös työttömyyden hoitamista, hyvinvointivaltion suojelua ja aktiivisempaa ulkopolitiikkaa

SOLE LAHTINEN
Helsingin Sanomat

TUKHOLMA—Pääministeri Ingvar Carlsson esitteli perjantaina valtiopäiville uuden hallituksensa ja sen ohjelman, joka kommenttien mukaan noudattelee sosiaalidemokraattien vaalikampanjan ohjelmaa.

Myöhemmin uusi hallitus kävi tervehtimässä kuningas Kaarle Kustaata, joka totesi vallansiirron tapahtuneen oikeassa järjestyksessä.

Carlsson nosti hallituksensa tärkeimmiksi tehtäviksi valtiontalouden saneerauksen ja työttömyyden hoitamisen; hyvinvointivaltion suojelemisen ja kehittämisen; aktiivisemmän ulkopolitiikan etenkin YK:ssa; syvenevän yhteistyön muun Euroopan kanssa ja "ekologisesti kestävä" teollisuusyhteiskunnan kehittämisen.

Hallitusjulistus ei mennyt yksityiskohtiin, mutta talouspolitiikassa hallitus lupaa sekä hillitä inflaatiota, budjettivajetta että velkaantumista.

"Ruotsi tarvitsee yhä lisää yrittäjiä", sanoi Carlsson, joka myöhemmin julkisti perustettavan neuvoo-antavan talouselämän neuvoston jäsenet, joukossa mm. Percy Barnevik.

"Turvallisuuden tunne on yksityiselle ihmiselle suunnattoman tärkeä vapausarvo", perusteli Carlsson. Lasten tapauksessa tämä merkitsee eriytymättömyyttä koulua, koulurahajärjestelmää siis puretaan, hän kertoi.

"Lapsia ei saa lajitella vanhempien taloudellisten ja yhteiskunnallisten olojen mukaan."

Kansainvälisesti Ruotsi palaa vanhaan rooliinsa maailman omatuntona, hallitusjulistus antoi ymmärtää. Joka tapauksessa YK:n merkitys korostuu. Carlsson on maailmanjärjestön uusia mista pohtivan kansainvälisen työryhmän johtaja.

Carlsson kannattaa EU-jäsenyyttä

Carlsson sanoi kannattavansa EU-jäsenyyttä ja kampanjoivansa

sen puolesta seuraavat 37 äänestystä edeltävää päivää. Hän toisti ministereidensä lausumat, joiden mukaan kuluttajat, alueet, ympäristö, tasa-arvo ja avoimuus ovat Ruotsin EU-esityslistalla.

Muiden puolueiden viralliset reaktiot noudattivat blokkirajaa. Vasemmistopuolueen edustaja kiitti puhetta, ympäristöpuolueen Birger Schlaug moitti ohjelmaa "ohueksi, harhailevaksi ja epäkonkreettiseksi".

Maltillisen kokoomuspuolueen johtaja Carl Bildt sanoi seuraajansa yrittävän palauttaa vanhan politiikan tyylin. Se, että EU:n vastustajia on hallituksessa, näyttää Bildtin mukaan ulkomaille pahalta koska hallitus vaikuttaa epäyhtenäiseltä.

Kansanpuolueen johtajan Bengt Westerbergin mukaan julistuksen pohjalta ei voi saada käsitystä hallituksen politiikasta. Talouspolitiikkaa olisi hänen mukaansa pitänyt kuvata konkreettisemmin.

Keskusammattiliiton LO:n puheenjohtaja Bertil Jonsson uskoo hallituksen palauttavan työsuhte-

turvan koskemaan kaikkia. Järjestön pääekonomi P-O Edin pit julistusta "kohtuullisena" koska se noudattelee vaaliohjelmaa.

Talouselämä kiitti

Työnantajaliiton SAF:n toiminnanjohtaja Göran Tunhammar korosti, että talouselämälle tärkeintä on saada myönteinen päätös EU-kansanäänestyksessä. Tunhammar kiitti Carlssonin sioutumista kyllä-kampanjaan. Hallituksen kaavailema finanssi politiikka ei kuitenkaan ole tarpeeksi tiukkaa, hän sanoi.

Hallitus puhuu paljon yhteisymmärryksestä talouselämär kanssa mutta lukitsee samalla tärkeitä kysymyksiä kuten työoikeuden (kysymyksen työsuhteturvasta) ja veroista, kommentoi SAF:n pääekonomi Jan Herin.

Illalla Carlsson jo edisti Eurooppa-politiikkaansa tavatessaan Luxemburgin pääministerin Jacques Santerin, joka on EU-komission uusi puheenjohtaja.

Carlssonin demarihallitus

INGVAR CARLSSONIN uusi demarihallitus pyrkii tekemään historiaa ajamalla miesten ja naisten edustuksellista tasa-arvoa. Hallituksen jäsenistä puolet eli 11 on etukäteislupauksen mukaisesti naisia. Heistä Mona Sahlin on tasa-arvoministerin lisäksi pääministerin sijainen. Lena Hjelm-Wallen on ulkoministeri. Ministeriön alaisuuteen kuuluvat myös Eurooppa-ministeri Mats Hellström ja kehitysyhteistyöministeri Pierre Schori. Hallitusjulistus lupaa, että jos EU-jäsenyys toteutuu, Ruotsi lähettää edustajikseen EU-eliimiin yhtä paljon miehiä ja naisia.

Carlssonin ministerivalinnat ovat huomiota herättäviä muutenkin. Vaikka Carlsson ilmoittaa tekevänsä kaikkensa Ruotsin EU-jäsenyyden puolesta, hallitukseen on valittu kaksi tunnettua EU-vastustajaa: maatalousministeri Margareta Win-

berg ja kunta- ja kuluttajaministeri Marita Ulvskog. Carlsson halunnee tyyntytellä EU:n vastustajia ennen kansanäänestystä ja varsinkin, jos kyllä-linja voittaa. Hallitukseen on vedetty myös kaksi entistä puolueloikkaria: vasemmistopuolueesta lähtenyt kouluministeri Ylva Johansson ja kansanpuolueen puoluesihteerinä ja porvarihallituksen energiaministerinä aikoinaan toiminut opetusministeri Carl Tham.

Hallitusjulistuksen keskeisiä tehtäviä ovat niin valtiontalouden saneeraus kuin työttömyyden vähentäminen ja hyvinvointivaltion puolustus. Konkreettisista toimista hallitus lupaa ilmoittaa vasta myöhemmin. Carlssonin ensimmäinen tavoite on voitto EU-kansanäänestyksessä. Uusimpien mielipidemittausten mukaan jäsenyyden kannattajat näyttävät olevan jo niskan päällä.

7 oktober 1994

REGERINGSFÖRKLARING

avlämnad av statsminister Ingvar Carlsson

Den regering som i dag tillträder ställs inför svårare problem och större utmaningar än någon tidigare svensk regering i modern tid. Under de år som ligger framför oss kommer stora krav att ställas på både handlingskraft och på vilja och förmåga till samarbete. Därför behövs en handlingskraftig samarbetsregering.

Det är inför denna uppgift som jag har valt följande statsråd att tillsammans med mig ingå i regeringen.

Statsråd och ställföreträdande för statsministern är Mona Sahlin
Statsråd och chef för justitiedepartementet är Laila Freivalds
Statsråd och chef för utrikesdepartementet är Lena Hjelm-Wallén
Statsråd och chef för försvarsdepartementet är Thage G Peterson
Statsråd och chef för socialdepartementet är Ingela Thalén
Statsråd och chef för kommunikationsdepartementet är Ines Uusmann
Statsråd och chef för finansdepartementet är Göran Persson
Statsråd och chef för utbildningsdepartementet är Carl Tham
Statsråd och chef för jordbruksdepartementet är Margareta Winberg
Statsråd och chef för arbetsmarknadsdepartementet är Anders Sundström
Statsråd och chef för kulturdepartementet är Margot Wallström
Statsråd och chef för näringsdepartementet är Sten Heckscher
Statsråd och chef för civildepartementet är Marita Ulvskog
Statsråd och chef för miljö- och naturresursdepartementet är Anna Lindh

Statsråd är: Pierre Schori

Leif Blomberg
Mats Hellström
Anna Hedborg
Jörgen Andersson
Jan Nygren
Ylva Johansson

* * *

Den tillträdande regeringen består för första gången i den svenska demokratis historia av lika många kvinnor som män. Jag har genom detta val medvetet velat skapa en förebild för jämställdhetsarbetet på samhällslivets alla områden.

Statsministerns ställföreträdare kommer att ha det övergripande ansvaret för att i förväg granska regeringens politik och säkerställa att den bidrar till jämställdhet i arbetsliv och samhällsliv.

Regeringen kommer som en av sina första uppgifter att tillsätta en delegation för att vidareutveckla politiken för jämställdhet. Delegationen skall särskilt uppmärksamma frågor som gäller arbete, löner, inflytande och kvinnors hälsa samt våld mot kvinnor.

* * *

Den grundläggande uppgiften för regering och riksdag är att åstadkomma en social och ekonomisk modernisering av Sverige.

Det gäller att stärka Sveriges produktionsförmåga och ta tillvara vårt lands främsta tillgång, människors vilja till arbete och skapande.

Det gäller att åstadkomma ett nytt klimat för samarbete så att människor kan mötas över traditionella gränser och barriärer, inte minst i politiken och på arbetsmarknaden.

Det gäller att stärka Sveriges internationella inflytande för att därigenom gagna vårt lands intressen i Norden, i Europa och i världen.

Den ekonomiska utvecklingen är helt avgörande om moderniseringen av vårt land skall lyckas. Jag gör följande bedömning av det ekonomiska läget.

Det svenska näringslivet har en mycket stark konkurrenskraft. Exportindustrin och dess många underleverantörer har god avsättning för sina varor och tjänster. Det samlade resultatet av utlandsaffärerna, bytesbalansen, väntas nästa år ge ett överskott på 40 miljarder kronor. Sverige har en prisstabilitet på god europeisk nivå. Detta är styrkefaktorer som är viktiga att framhålla.

Samtidigt råder stora obalanser i den svenska ekonomin.

För det första finns det en väldig obalans i sparandet mellan den privata och den offentliga sektorn. Det finansiella sparandet i den privata sektorn väntas nästa år uppgå till 200 miljarder kronor, eller 13 procent av BNP. Det svenska folket sparar, men sparandet omvandlas inte till framtidsinvesteringar. Det leder till ökad arbetslöshet som i sin tur ökar de offentliga utgifterna och underminerar de offentliga finanserna.

För det andra råder en allt mer besvärande tudelning mellan en expansiv exportsektor och en svag hemmamarknad. Utlandets efterfrågan på svenska varor och tjänster är mycket kraftig. Samtidigt innebär det höga ränteläget en kraftig broms på investeringar och förnyelse inom landet. Denna tudelning rymmer allvarliga risker.

* * *

Den första stora uppgiften för regeringen är därför att sanera statsfinanserna och minska arbetslösheten.

Jag har för avsikt att söka samarbete i riksdagen kring en ny ekonomisk politik, som med kraft angriper dessa dubbla obalanser och som kan skapa tillväxt och nya resurser.

Så länge budgetunderskottet består och statsskulden växer beskär demokratis verkningskrets. Vårt lands utveckling riskerar att styras av krafter utanför demokratisk kontroll.

På samma sätt utgör arbetslösheten ett stort hot mot grundläggande värden i vårt land. Arbetslösheten skär som en kniv genom det svenska välfärdssamhället. Alla drabbas av arbetslösheten, inte bara de arbetslösa. För massarbetslösheten fotfäste kommer välfärden att undermineras.

Som statsminister känner jag en stark förpliktelse att arbeta för att Sverige skall klara dessa båda utmaningar.

Inom kort kommer regeringen att lägga fram en proposition med en ny inriktning av den ekonomiska politiken. De åtgärder som regeringen kommer att föreslå skall avvägas så att de ger bästa möjliga resultat på statsfinanser, tillväxt och sysselsättning. Syftet med regeringens ekonomiska politik är att återskapa förtroendet för Sverige och den svenska kronan. Den svenska kronan är, enligt min uppfattning, undervärderad.

När det gäller statsfinanserna kan regeringen under inga omständigheter acceptera ökad inflation för att ta ned budgetunderskottet och statsskulden. Aktiva beslut om utgiftsnedskärningar och inkomstförstärkningar krävs för att sanera statsfinanserna.

Riksdagen har redan beslutat om åtgärder, som nu skall genomföras och som innebär en förstärkning av statsbudgeten med 20 miljarder kronor. Omfattningen av dessa beslut ligger fast. Regeringen kommer att lägga fram förslag om utgiftsnedskärningar och inkomstförstärkningar på ytterligare 61 miljarder kronor. Sammantaget innebär detta att statsfinanserna stärks med minst 80 miljarder kronor. Åtgärderna kommer att utformas så att alla får vara med och bära bördorna.

Svenska folket har därutöver gett regeringen mandat att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att komma tillrätta med landets ekonomiska problem. Regeringen kommer i konstruktiv anda att pröva de förslag som övriga partier har presenterat för att stärka de offentliga finanserna.

* * *

Det är arbetslösheten som är det stora slöseriet, mänskligt och socialt, men även samhällsekonomiskt och statsfinansiellt. Den avgörande förstärkningen av statsfinanserna måste därför komma till stånd genom ökad tillväxt och bättre sysselsättning. De nya arbetstillfällena måste i första hand komma till stånd i näringslivet. Sverige behöver fler företag och fler företagare.

I denna uppgift behövs ett närmare samarbete mellan regeringen och näringslivet. Jag kommer personligen att engagera mig starkt i detta samarbete. Regeringen kommer att inrätta ett näringslivsråd bestående av personer som är aktivt verksamma ute i företagen. Rådet skall arbeta på mitt uppdrag och bistå mig och regeringen med råd och erfarenheter.

Näringspolitiken utformas så att företagen ges goda villkor att investera och expandera. Privata, kooperativt och offentligt ägda företag ska konkurrera på lika villkor. De ideologiskt